

**Nacionalna strategija
izjednačavanja mogućnosti
za osobe s invaliditetom
od 2007. do 2015. godine**

1.	UVOD	3
1.1.	OPĆENITO	3
1.2.	MEĐUNARODNI OKVIR	3
1.3.	NACIONALNI OKVIR	6
2.	PODRUČJA DJELOVANJA	8
2.1.	OBITELJ	8
2.2.	ŽIVOT U ZAJEDNICI.....	13
2.3.	ODGOJ I OBRAZOVANJE	17
2.4.	ZDRAVSTVENA ZAŠTITA.....	23
2.5.	SOCIJALNA SKRB I MIROVINSKO OSIGURANJE	28
2.6.	STANOVANJE, MOBILNOST I PRISTUPAČNOST	34
2.7.	PROFESIONALNA REHABILITACIJA, ZAPOŠLJAVANJE I RAD.....	40
2.8.	PRAVNA ZAŠTITA I ZAŠTITA OD NASILJA I ZLOSTAVLJANJA.....	47
2.9.	INFORMIRANJE, KOMUNIKACIJA I PODIZANJE RAZINE SVIJESTI.....	53
2.10.	SUDJELOVANJE U KULTURNOM ŽIVOTU.....	58
2.11.	SUDJELOVANJE U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU	62
2.12.	ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ	67
2.13.	REKREACIJA, RAZONODA I ŠPORT	71
2.14.	UDRUGE OSOBA S INVALIDITETOM U CIVILNOM DRUŠTVU.....	76
2.15.	MEĐUNARODNA SURADNJA	80
3.	ZAVRŠNE ODREDNICE	84
4.	PRILOZI	86

1. UVOD

1.1. OPĆENITO

Temeljno opredjeljenje Republike Hrvatske za provođenjem aktivne politike ljudskih prava proizlazi iz usvajanja ključnih međunarodnih dokumenata, kao i suvremenih standarda na ovom području, te se odražava u njihovoj ugradnji u nacionalni zakonodavni okvir i provedbi u praksi. Pri tome je posebice potrebno skrbiti o zaštiti ranjivih društvenih skupina, kao što su osobe s invaliditetom te djeca s teškoćama u razvoju.

Nastavno na postojeće zakonodavstvo, kao i na dosadašnju provedbu i rezultate Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. - 2006., Vlada Republike Hrvatske donosi novi dokument – **Nacionalnu strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine** (dalje: Nacionalna strategija) s ciljem napretka te daljnjeg snaženja zaštite prava osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju. Stvaranje sveobuhvatnoga domaćega pravnog okvira pretpostavlja i kontinuirano praćenje razvoja međunarodnih standarda, kako bi se osobama s invaliditetom osigurala najviša razina suvremene zaštite, pristupačnost svim pravima i njihovo ostvarivanje bez diskriminacije. Zadaća je Nacionalne strategije uskladiti sve politike djelovanja na području zaštite osoba s invaliditetom s dostignutim standardima na globalnoj razini, ali i svim trendovima koji imaju za cilj nastojanje da sva područja života i djelovanja budu otvorena i pristupačna osobama s invaliditetom.

U Republici Hrvatskoj se politika prema osobama s invaliditetom stoga zasniva na suvremenim međunarodnim standardima, koji uključuju i temeljna načela ljudskih prava kao što je načelo nediskriminacije, te načelo međuzavisnosti i nedjeljivosti svih ljudskih prava, a što čini nužnim ostvarivanje **pristupačnosti svih građanskih i političkih, kao i socijalnih, kulturnih i gospodarskih prava** osobama s invaliditetom.

Pri tome, suradnja s **udrugama osoba s invaliditetom** kao dio partnerskog odnosa Vlade Republike Hrvatske i civilnog društva, pridonosi integraciji osoba s invaliditetom u tokove društva.

1.2. MEĐUNARODNI OKVIR

Međunarodni pravni instrumenti koje je Republika Hrvatska ratificirala¹ čine dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske i po pravnoj su snazi iznad zakona. Hrvatski sudovi također izravno primjenjuju međunarodne ugovore i to sudeći temeljem Ustava i zakona, ali i međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka i koji su dio domaćega pravnog sustava². Slijedom ovakvoga suvremenoga ustavnog određenja, a uz sveobuhvatno uvažavanje i promicanje temeljnog načela na ovom području – načela nediskriminacije, Republika Hrvatska ima široku osnovu za usklađivanje svojeg zakonodavstva na području zaštite prava osoba s invaliditetom, kao i za njegov daljnji razvoj, a posebice kada se radi o konkretnoj primjeni u sudskoj praksi.

Republika Hrvatska već je svojim dosadašnjim praćenjem, odnosno usvajanjem međunarodne regulative pokazala pripadnost krugu demokratskih zemalja koje uvažavaju načela demokracije, pravne države i vladavine prava, te poštivanja ljudskih prava. Vezano uz područje od posebnog interesa za osobe s invaliditetom, Republika Hrvatska je u svoj pravni sustav ugradila načela Opće deklaracije o ljudskim pravima, te je postala stranka:

¹ Članak 140. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine», broj 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/00, 124/00 – pročišćeni tekst, promjena Ustava 28/01)

² Članak 5. Zakona o sudovima («Narodne novine», broj 150/05)

Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Konvencije o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije, Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Konvencije protiv mučenja i drugih oblika okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, Konvencije o pravima djeteta, kao i njihovih dodatnih protokola.

1.2.1. Ujedinjeni narodi

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda³ rezultat je kontinuiranog i učinkovitog djelovanja osoba s invaliditetom u svojim sredinama, ali i njihove aktivnosti na globalnoj razini, posebice u svrhu prepoznavanja i izjednačavanja potreba ove vrlo široko zastupljene skupine u društvu. U tom svjetlu posebno je značajan međunarodni skup osoba s invaliditetom u Japanu, na kojem je 2002., u prisutnosti izaslanstava iz 109 država, donesena Deklaracija iz Sappora kojom se bezrezervno tražilo donošenje Konvencije Ujedinjenih naroda, kao i aktivno sudjelovanje osoba s invaliditetom u njezinoj izradi.

Svrha Konvencije o pravima osoba s invaliditetom sadržana je u njezinom 1. članku koji ju definira kao «unapređivanje, zaštitu i osiguranje punog i ravnopravnog uživanja ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom i unapređenje njihovog urođenog dostojanstva». Tematska područja Konvencije ogledaju se u općim načelima kao što su: nediskriminacija, sudjelovanje i uključivanje u društvo, poštivanje razlika, jednake mogućnosti, pristupačnost, jednakost između muškaraca i žena, te poštivanje djece s teškoćama u razvoju. Uz Konvenciju je usvojen i **Fakultativni protokol** kojim se uspostavlja sustav pojedinačnih pritužbi za osobe kojima su od strane država stranaka povrijeđena prava po Konvenciji.

Republika Hrvatska je, nastavno na već iskazanu podršku pregovaračkom procesu, kao i izradi samog teksta Konvencije⁴, među prvih dvadeset država pristupila i njenom potpisivanju dana 30. ožujka 2007. godine. Stoga sadašnji zakonski okvir i potpora, koju Konvencija uživa među osobama s invaliditetom, predstavljaju dodatni poticaj i obvezu hrvatske Vlade da Konvenciju učini dijelom zakonodavstva i svakidašnjom praksom, ali i potrebu da ona zaživi u svijesti pojedinca kao opće dobro.

1.2.2. Vijeće Europe

Ključni dokument koji usmjerava djelovanje europskih država na ovom području u sljedećih deset godina je **Akcijski plan Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006. - 2015**⁵. On sadrži smjernice za unapređenje svih temeljnih područja djelovanja od interesa za osobe s invaliditetom, a na načelima nediskriminacije, jednakih mogućnosti, te uključivanja osoba s invaliditetom u društvene procese i procese odlučivanja. Republika Hrvatska je odlučna učiniti ove smjernice dijelom Nacionalne strategije i na taj način pridonijeti integraciji europskih standarda u svoje zakonodavstvo i praksu.

³ Usvojena zajedno s Fakultativnim protokolom na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda, 13. prosinca 2006.

⁴ Hrvatsko izaslanstvo aktivno je sudjelovalo u procesu izrade nacрта Konvencije, dajući svoje prijedloge – primjerice, na čl. 25. Zdravlje, te čl. 27. Rad i zapošljavanje, kao i na sadržaj Preambule koji je obogaćen paragrafom «s» kojim se skreće pozornost na posebnu osjetljivost osoba s invaliditetom u situacijama oružanih sukoba i prirodnih katastrofa.

⁵ Akcijski plan Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006. - 2015., usvojen na 961. zasjedanju Odbora ministara 5. travnja 2006. godine.

Republika Hrvatska je ratificirala **Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda Vijeća Europe**⁶ i sve dosadašnje protokole – instrumente kojima se jamče građanska i politička prava pojedincima, kojima je također utemeljen Europski sud za ljudska prava kao mehanizam njihove zaštite. Konvencijom se zabranjuje diskriminacija⁷ po bilo kojoj osnovi, a što se odnosi i na osobe s invaliditetom.

Posebice je važan **Protokol br. 12 uz Konvenciju**⁸, kojeg je Republika Hrvatska stranka, a koji sadrži odredbu o općoj zabrani diskriminacije i također omogućuje osobama s invaliditetom u zemljama strankama rješavanje sporova pri Europskom sudu za ljudska prava.

Republika Hrvatska je stranka i **Europske socijalne povelje**⁹, koja člankom 15. propisuje kako svaka osoba s invaliditetom ima pravo na profesionalnu izobrazbu, kao i na socijalnu i profesionalnu rehabilitaciju, neovisno o podrijetlu i naravi svojeg invaliditeta, uz istovremeno obvezivanje država stranaka na poduzimanje odgovarajućih mjera u cilju ostvarenja navedenih prava.

1.2.3. Europska unija

Republika Hrvatska kao kandidatkinja za članstvo u Europskoj uniji ima obvezu prilagoditi svoje zakonodavstvo *acquisu communautaireu*, pravnoj stečevini Europske unije, a koje se odnosi i na područje vezano uz osobe s invaliditetom, posebice na zabranu njihove diskriminacije po bilo kojoj osnovi.

Članak 1. **Ugovora iz Amsterdama**¹⁰ uvodi poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda kao jedno od zajedničkih načela na kojima počiva ustrojstvo Europske unije, dok se člankom 2. st. 5. omogućava poduzimanje mjera od strane Europske unije u cilju suzbijanja diskriminacije s različitih osnova, gdje se konkretno navodi i invaliditet.

Povelja o temeljnim pravima Europske unije¹¹ predstavlja dokument Europske unije u kojem se na jednom mjestu jamče politička i građanska prava. Iako ona do proglašenja Ustava Europske unije neće imati pravno obvezujući učinak, njezina je snaga u načelima koja proklamira, a podržavaju ih svi demokratski sustavi europskih država. Poveljom se štiti dostojanstvo čovjeka, zabranjuje diskriminacija i to konkretnim navođenjem invaliditeta¹², te traži uključivanje osoba s invaliditetom u život zajednice¹³.

U cilju snaženja djelovanja na području od interesa za osobe s invaliditetom, tijekom Europske godine osoba s invaliditetom (2003.) na Europskom kongresu osoba s invaliditetom 2002. donesena je **Madridska deklaracija** kojom se proklamira prava osoba s invaliditetom kao punopravnih, integriranih i nediskriminiranih građana s ravnopravnim pristupom svim društvenim bogatstvima.

Ostali **brojni pravni izvori Europske unije** koji pridonose daljnjem usklađivanju nacionalnog zakonodavstva na području od posebnog interesa za osobe s invaliditetom su:

- Preporuka Vijeća od 4. lipnja 1998. o parkirnoj kartici za sobe s invaliditetom 98/379/EZ;

⁶ Republika Hrvatska je 5. studenog 1997. ratificirala Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Konvencija i Protokoli 1., 4., 6., 7. i 11. («Narodne novine – Međunarodni ugovori», broj 18/97, 6/99 – pročišćeni tekst, 8/99 - ispravak)

⁷ Članak 14. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, pod naslovom «Zabrana diskriminacije»

⁸ Republika Hrvatska je 3. veljače 2003. ratificirala Protokol br. 12 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda («Narodne novine – Međunarodni ugovori», broj 14/02)

⁹ Republika Hrvatska je 26. veljače 2003. ratificirala Europsku socijalnu povelju («Narodne novine – Međunarodni ugovori», broj 15/02), te će u 2007. pristupiti potpisivanju Revidirane Europske povelje

¹⁰ Ugovor iz Amsterdama (1997.) stupio je na snagu u svibnju 1999.

¹¹ Potpisana i proklamirana na sastanku Europskog vijeća u Nici, dana 7. prosinca 2000.

¹² Članak 21. Povelje o temeljnim pravima Europske unije

¹³ Članak 26. Povelje o temeljnim pravima Europske unije

- Rezolucija Vijeća od 17. lipnja 1999. o jednakim mogućnostima zapošljavanja za osobe s invaliditetom 31999Y0702(01);
- Rezolucija Vijeća od 15. srpnja 2003. o promicanju zapošljavanja i socijalnoj integraciji osoba s invaliditetom 32003G0724(01);
- Rezolucija Vijeća od 6. veljače 2003. – Mogućnost pristupa kojom se poboljšava uključivanje osoba s invaliditetom u društvo temeljeno na znanju 320003G0218(03);
- Rezolucija Vijeća od 5. svibnja 2003. o jednakim mogućnostima obrazovanja i izobrazbe za učenike i studente s invaliditetom 320030604(01);
- Rezolucija Vijeća od 6. svibnja 2003. o dostupnosti kulturne infrastrukture i kulturnih aktivnosti osobama s invaliditetom.

1.3. NACIONALNI OKVIR

Ustav Republike Hrvatske¹⁴ predstavlja temeljni pravni okvir za uređivanje odnosa na svim područjima koja se tiču ljudskih prava, kao i suzbijanja diskriminacije. U članku 3. proklamirano je načelo jednakosti kao najviša vrednota ustavnog poretka i temelj za tumačenje Ustava, a odredbom članka 14. jamče se prava i slobode, neovisno o bilo kojoj osnovi diskriminacije. Sve navedeno u potpunosti je primjenjivo i na područje osoba s invaliditetom, dok konkretna odredba predstavlja najužu poveznicu ove kategorije s Ustavom u članku 57. koji jamči posebnu skrb države u zaštiti osoba s invaliditetom i pri njihovu uključivanju u život. Prava djece s teškoćama u razvoju dodatno se štite člankom 63. kojim se uspostavlja njihovo pravo na posebnu njegu, obrazovanje i dobrobit.

Nadalje, uz brojne zakone kojima se konkretno, u cilju ostvarivanja posebne zaštite, razrađuju ustavne odrednice, poticaj za daljnji napredak na području zaštite osoba s invaliditetom daje **Program Vlade Republike Hrvatske u mandatnom razdoblju 2003. - 2007.** Program je socijalno usmjeren i počiva na načelima socijalne pravde i održive skrbi za sve, te na potrebi poštivanja dostojanstva i ravnopravnosti, kao i ostvarivanja jednakih mogućnosti svih građana. Njime se snaži položaj pojedinca u cilju ostvarenja njegova uspješnog osobnog razvoja i položaja u društvu.

U cilju sveukupnog djelovanja na području promicanja i zaštite prava osoba s invaliditetom, 1997. godine osnovano je **Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom** kao savjetodavno i stručno tijelo Vlade sa zadaćom upućivanja prijedloga, mišljenja i stručnih obrazloženja u području stanja, zaštite i rehabilitacije osoba s invaliditetom i njihovih obitelji, te provođenja aktivnosti usmjerenih na njihovu dobrobit. Sastav Povjerenstva odražava dijalog koji na ovom području Vlada Republike Hrvatske ostvaruje s civilnim društvom, te je u Povjerenstvu, koje se sastoji od ukupno 21 člana, 11 predstavnika civilnog društva, od kojih su 6 osobe s invaliditetom, te 10 predstavnika državne uprave i znanstvenih institucija.

U 2001. godini donesen je i **Zakon o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom**¹⁵ kojim se propisuje način prikupljanja, obrade i zaštite tajnosti podataka osoba s invaliditetom, za čije je vođenje nadležan Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Obilježavanje **Europske godine osoba s invaliditetom** u 2003. godini u Hrvatskoj pridonijelo je pomaku koji je učinjen na području podizanja svijesti javnosti, te se očekuje daljnje snaženje medijske kulture, posebice provedbom mjera ove Nacionalne strategije.

Dana, 16. siječnja 2003. godine donesena je **Nacionalna strategija jedinstvene politike za osobe s invaliditetom 2003. - 2006.**, koja je predstavljala iskorak prema sustavnoj politici na ovom području i u svoj sadržaj uključila Standardna pravila o izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom Ujedinjenih naroda.

¹⁴ «Narodne novine», broj 41/01, 55/01

¹⁵ «Narodne novine», broj 64/01

Hrvatski je sabor 1. travnja 2005. godine donio **Deklaraciju o pravima osoba s invaliditetom**¹⁶ na temelju najviših ustavnih načela Republike Hrvatske potvrđujući pravo svih građana da ravnopravno sudjeluju u svim segmentima društva i nesmetano raspolažu svojim zakonskim ustavnim pravima.

Praksa uvođenja međunarodnih standarda u nacionalne dokumente nastavlja se i ovom **Nacionalnom strategijom**, koja se **zasniva na Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda i Akcijskom planu Vijeća Europe**. Stoga se nova Nacionalna strategija naslanja na već uspostavljene okvire, kao i iskustva u provedbi prethodne Nacionalne strategije, ali uz traženje novih rješenja za osiguravanje sveobuhvatnog pristupa u svim područjima od interesa za osobe s invaliditetom, kao što su: obitelj, život u zajednici, odgoj i obrazovanje, zdravstvena zaštita, socijalna skrb i mirovinsko osiguranje, stanovanje, mobilnost i pristupačnost, profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad, pravna zaštita i zaštita od nasilja i zlostavljanja, informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti, sudjelovanje u kulturnom životu, sudjelovanje u političkom i javnom životu, istraživanje i razvoj, rekreacija, razonoda i šport, udruge osoba s invaliditetom u civilnom društvu, te međunarodna suradnja.

Poboljšanje mobilnosti osoba s invaliditetom u zračnom prometu temeljeno je na Multilateralnom sporazumu Europske zajedničke zrakoplovne oblasti (ECAA) –ECAC Dokumentu 30, I dio i EC Uredbi 1107/2006 o pravima putnika sa smanjenom pokretljivošću.

Cilj Nacionalne strategije je učiniti hrvatsko društvo što osjetljivijim i prilagođenijim za nužne promjene u korist izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom, odnosno stvoriti uvjete za njihovo aktivno uključivanje i ravnopravno sudjelovanje u društvu, poštivanje urođenog dostojanstva i uvažavanje posebnih interesa, te sprečavanje bilo kakve diskriminacije i snaženje svih oblika društvene solidarnosti.

¹⁶»Narodne novine«, broj 47/05

2. PODRUČJA DJELOVANJA

2.1. OBITELJ

UVOD

Uvažavajući obitelj kao najvišu društvenu vrijednost, Vlada Republike Hrvatske je svojim programskim djelovanjem i osnivanjem ministarstva nadležnog za obitelj učinila značajne pomake u stvaranju institucijskih i drugih pretpostavki za uspješno suočavanje s obiteljskim i profesionalnim izazovima današnjih obitelji.

Uloga države je poticanje punog sudjelovanja osoba s invaliditetom u obiteljskom životu, promicanje njihovih prava na osobni integritet i kontinuirano poboljšanje zakonodavstva u svrhu sprečavanja diskriminiranja djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom. S ciljem sveobuhvatne skrbi o ovoj populaciji, a slijedom želje za ugradnjom prava djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom u opće zakonodavstvo Republike Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske je donijela niz dokumenata nacionalne razine u koje su u potpunosti uključena i ova prava. To su: Nacionalna populacijska politika¹⁷, Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova¹⁸, Nacionalni plan aktivnosti za prava i interese djece od 2006. do 2012. godine¹⁹, Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine²⁰ i Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji²¹.

U politici prema osobama s invaliditetom težište se stavlja na aktivni pristup, što podrazumijeva nastojanje da osobe s invaliditetom, u mjeri i uvijek kad je to moguće, same kontroliraju uvjete vlastita života, podrazumijevajući i akcije vezane uz njihovu rehabilitaciju. U ostvarenju takve politike inzistira se na razvoju službi bliskih korisnicima, tj. osobama s invaliditetom, koje će promicati njihovu autonomiju. Naglasak je na profesionalnom i socijalnom vrednovanju, odnosno na sposobnostima, a ne na ograničenjima osoba s invaliditetom. Drugim riječima, na djelu je rehabilitacijsko - integracijski model u pristupu osobama s invaliditetom, dok je, po svojoj naravi pasivna, supsidijarna kompenzacija, u drugom planu.

Dugoročni uspjeh postiže se zajedničkim učinkovitim partnerstvom državnog i civilnog sektora, te samih osoba s invaliditetom i njihovih obitelji.

Svaka obitelj tijekom svojega postojanja doživljava niz promjena, no one su specifične kod obitelji osoba s invaliditetom. Jedna od najvećih promjena za obitelj je suočavanje s djetetovom dijagnozom i dijagnozom odraslog člana obitelji.

Podizanje djeteta s teškoćama u razvoju zahtijeva dodatne napore obitelji. Zbog specifičnih potreba djeteta s teškoćama u razvoju, a i potreba druge djece u obitelji, roditeljima je nužna pomoć i podrška stručnjaka i poseban doprinos svakog člana obitelji.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, u želji pružanja podrške na samom početku suočavanja s problemima koji se pojavljuju u obiteljima djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom, osniva na području Republike Hrvatske Savjetovališta za djecu, mlade, brak i obitelj u kojima organizira programe savjetovališta za

¹⁷ Vlada Republike Hrvatske donijela 28. rujna 2006., Hrvatski sabor usvojio 24. studenog 2006.

¹⁸ Vlada Republike Hrvatske donijela 14. rujna 2006., Hrvatski sabor usvojio 13. listopada 2006.

¹⁹ Vlada Republike Hrvatske prihvatila 22. ožujka 2006.

²⁰ Vlada Republike Hrvatske usvojila 9. prosinca 2004.

²¹ Vlada Republike Hrvatske usvojila 15. rujna 2005., a 7. rujna 2006. godine Vlada Republike Hrvatske usvojila je Izmjene i dopune Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji

roditelje djece s teškoćama, djecu i odrasle osobe s invaliditetom. Ova savjetovališta prerastaju u Obiteljske centre u kojima će svaka obitelj moći potražiti i dobiti pomoć kakva joj je u određenom razdoblju života potrebna.

Kako bi se u potpunosti zadovoljile potrebe obitelji osoba s invaliditetom pri uspostavi ravnoteže obiteljskih i profesionalnih obveza te organiziranim aktivnostima djece u slobodnom vremenu, naglašena je potreba za jačanjem razvoja izvaninstitucijskih oblika skrbi, posebno u manjim gradovima i seoskim sredinama. Jedino na taj način moguće je spriječiti institucionalizaciju djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom, te osigurati kvalitetan život u obitelji.

U znanosti, do sada provedena istraživanja o roditeljstvu, obiteljskom odgoju, stavovima roditelja prema djeci, odgoju i obrazovanju u školi, te obrazovanju za roditeljstvo, upućuju na potrebu razvoja i primjene empirijski zasnovanih i vremenu prilagođenih pristupa obitelji i njezinoj ulozi u podizanju i odgoju djece, posebno djece s teškoćama u razvoju.

Projekt "*Razvojni integracijski programi za ranu intervenciju i provedba pilot projekta rane intervencije u obitelji*", kojemu financijsku potporu pruža Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, u okviru kojega je provedeno istraživanje angažiranosti roditelja, ukazalo je na preopterećenost roditelja, posebno majki, svakodnevnim aktivnostima vezanim uz djecu s teškoćama u razvoju, iz kojih proizlazi potreba suradnje svih stručnjaka i obitelji kako bi se odredio najbolji sustav svakodnevne brige za dijete, tj. sustav koji najbolje odgovara određenoj obitelji. Nadalje, prilikom provođenja i evaluacije razvojnoga integracijskog programa, utvrđena je potreba identificiranja svih posebnosti djeteta, ali istovremeno i korištenja svih raspoloživih potencijala, kako samoga djeteta, tako i ostalih članova obitelji. Utvrđena je i neophodnost pružanja kontinuirane podrške obitelji izravnom stručnom podrškom u obitelji i uključivanjem članova obitelji u savjetovališta, te potreba edukacije roditelja i stručnjaka koji rade s djecom s neurorazvojnim smetnjama.

S ciljem ostvarenja jedinstvenog pristupa, koji objedinjava različite aspekte informiranja, savjetovanja, dijagnostike, edukacije, psiho-edukacije i terapije djece koja skrbe za roditelje s invaliditetom, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti financijski podupire projekt "*Program sustavne psihosocijalne podrške djeci koja skrbe za roditelje s invaliditetom*".

Kako bi se poboljšala kvaliteta života osoba s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta i osigurala neovisnost življenja u zajednici, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti je u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom započelo u svibnju 2006. godine provedbu *Pilot-projekta osobnog asistenta* u koji je tijekom 2006. godine bilo uključeno 25 udruga, 78 korisnika i osobnih asistenata iz 14 županija. Projekt se provodi i tijekom 2007. godine sa povećanim brojem udruga, njih 49, te sa 176 uključenih korisnika i osobnih asistenata iz 17 županija. Ciljevi provedbe ovog projekta su:

- ***osiguravanje kvalitetnog zadovoljavanja potreba*** osoba s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta u svrhu neovisnog življenja,
- ***utvrđivanje kriterija za odabir korisnika*** usluga osobne asistencije,
- ***utvrđivanje kriterija za odabir osobnih asistenata*,**
- ***analiza potreba*** osoba s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta,
- ***utvrđivanje broja tih osoba*,**
- ***utvrđivanje visine potrebnih sredstava*** za uvođenje instituta osobnog asistenta u zakonodavnu regulativu i
- ***stvaranje temelja za prijedlog zakonske regulative.***

CILJEVI

- unaprijediti izvaninstitucijske oblike potpore
- odgajati i obrazovati djecu s teškoćama u razvoju i mlade osobe s invaliditetom za partnerske i obiteljske uloge
- jačati svijest o potrebi poštivanja prava na privatnost osoba s invaliditetom i njihovih obitelji
- razvijati svijest o potrebi cjeloživotne naobrazbe za ulogu kompetentnog roditelja
- osigurati dostupnost informacija djeci s teškoćama u razvoju i odraslim osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima
- unapređivati sve oblike socijalne i obiteljsko-pravne zaštite djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja
- uspostaviti mrežu psihosocijalne podrške djeci koja skrbe o roditeljima s invaliditetom
- jačati društvenu svijest o vrijednostima obitelji i značaju kvalitetnoga obiteljskog života za razvoj djeteta s teškoćama

MJERE

1. Međuresornom suradnjom kontinuirano organizirati aktivnosti s ciljem promicanja obiteljskih vrijednosti i senzibilizacije javnosti

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Agencija za odgoj i obrazovanje, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, nezavisni stručnjaci

Aktivnosti:

1. prigodno obilježavati Međunarodni dan obitelji – 15. svibnja
2. provoditi edukacije i organizirati stručne skupove radi promicanja obiteljskih vrijednosti
3. tiskati brošure, letke i plakate za promicanje obiteljskih vrijednosti

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. obilježen Međunarodni dan obitelji – 15. svibnja
2. broj organiziranih edukacija i okruglih stolova
3. broj tiskanih letaka, brošura i plakata

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

2. Osigurati osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji što neovisnije planiranje života

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. provesti istraživanje na području Republike Hrvatske u svrhu procjene stanja i potreba obitelji osoba s invaliditetom
2. organizirati edukativne seminare za osobe s invaliditetom i njihove obitelji s ciljem osnaživanja osoba s invaliditetom za preuzimanje odgovornosti i što neovisnijeg

planiranja života, te osnaživanje svih članova obitelji za ostvarivanje prava na osobni integritet

Rokovi:

1. 2007. godina
2. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. rezultati istraživanja kao polazište za planiranje daljnjih mjera
2. broj organiziranih seminara

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

3. Osigurati osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima privatnost

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo pravosuđa, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, nezavisni stručnjaci

Aktivnosti:

1. izraditi posebne propise u svrhu zaštite od uplitanja u osobni život ili napada na privatnost, te zaštite dostojanstva i ugleda osobe s invaliditetom (bez obzira na mjesto stanovanja ili uređenje života, korespondenciju ili druge vrste komunikacije)
2. provoditi promidžbene kampanje s ciljem postizanja poštivanja prava osoba s invaliditetom na privatnost, putem tiskovnih i elektroničkih medija te plakata

Rokovi:

1. 2008. godina
2. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađeni posebni propisi
2. provedene promidžbene kampanje

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

4. Pripremati djecu s teškoćama u razvoju i mlade osobe s invaliditetom za partnerske odnose, roditeljstvo i obiteljski život

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. omogućiti pristup informacijama vezanim uz reprodukciju i planiranje obitelji, primjerenim dobi i vrsti invaliditeta ove populacije (osigurati potrebne didaktičke i informativne materijale i dr.)
2. organizirati predavanja vezana uz reprodukciju i planiranje obitelji

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. distribuirani tiskani materijali
2. broj organiziranih predavanja

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

5. Osigurati različite oblike kvalitetne izvaninstitucijske podrške osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji radi omogućavanja slobode izbora

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo financija, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. provesti evaluaciju pilot-projekta uvođenja instituta osobnog asistenta za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta
2. provesti istraživanje vezano uz utvrđivanje broja osoba s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta
3. planirati sredstva za uvođenje instituta osobnog asistenta za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta
4. izraditi propis u svrhu uvođenja instituta osobnog asistenta za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta
5. osnivati savjetovališta za obitelji djece s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom u Obiteljskim centrima na području županija i podružnicama Obiteljskih centara na području gradova i općina prema potrebama pojedinih lokalnih sredina
6. osnažiti razvoj i podići opseg i kvalitetu informativnih, edukativnih, savjetodavnih i uslužnih djelatnosti, te programa namijenjenih obiteljima, roditeljima i djeci s teškoćama u razvoju i odraslim osobama s invaliditetom u lokalnoj sredini u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom
7. provoditi program sustavne psihosocijalne podrške djeci koja skrbe za roditelje s invaliditetom
8. uspostaviti mrežu sustavne psihosocijalne podrške djeci koja skrbe za roditelje s invaliditetom na području Republike Hrvatske

Rokovi:

1. - 2. 2007. godina
3. - 4. 2008. godina
5. - 8. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izvršena evaluacija pilot-projekta
2. utvrđen broj osoba s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta
3. planirana sredstva za uvođenje instituta osobnog asistenta
4. izrađen posebni propis
5. broj osnovanih savjetovališta
6. broj podržanih programa
7. broj djece i obitelji uključenih u program
8. uspostavljena mreža sustavne psihosocijalne podrške djeci koja skrbe za roditelje s invaliditetom na području Republike Hrvatske

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna. Sredstva u iznosu 15.000.000,00 kuna za osiguravanje uvođenja instituta osobnog asistenta dodatno će se godišnje osiguravati u državnom proračunu.

6. Provoditi edukaciju i informiranje roditelja djece s teškoćama u razvoju, kao i roditelja s invaliditetom te članova njihovih obitelji

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Agencija za odgoj i obrazovanje, nezavisni stručnjaci, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. organizirati obrazovne programe (predavanja, radionice, tribine, školu za roditelje i slično) namijenjene roditeljima djece s teškoćama u razvoju, roditeljima s invaliditetom i stručnom osoblju (ginekološki odjeli, rodilišta, pedijatrijski odjeli, dječji vrtići, škole i drugo)
2. izraditi pisane informativne i edukativne materijale namijenjene osoba s invaliditetom i članovima njihovih obitelji (brošure, letke, plakate i drugo)
3. tiskati brošuru «Roditelji i prava djeteta s teškoćama u razvoju» namijenjenu upoznavanju roditelja s pravima djeteta s teškoćama u razvoju i popisom ustanova, kao i organizacija civilnog društva, koje nude različite programe i usluge namijenjene roditeljima i djeci
4. izraditi internet stranicu namijenjenu stručnjacima i roditeljima (popis ustanova i organizacija civilnog društva koje nude usluge obiteljima vezano uz skrb i odgoj djece s teškoćama u razvoju i odraslim osobama s invaliditetom, upućivanje na korisne internet stranice, popis korisnih dokumenata i drugo)

Rokovi:

1. - 2. kontinuirano
3. - 4. 2008. godina

Indikatori provedbe:

1. broj organiziranih programa; broj sudionika programa
2. broj tiskanih brošura i letaka
3. tiskana brošura «Roditelji i prava djeteta s teškoćama u razvoju»
4. izrađena internet stranica

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

2.2. ŽIVOT U ZAJEDNICI

UVOD

U Republici Hrvatskoj sve snažnije djeluje socijalni model pristupa osobama s invaliditetom, čime je učinjen veliki odmak od medicinskog modela, te je preuzeta obveza stvaranja uvjeta koji će osobama s invaliditetom omogućiti ostvarivanje prava na izbor i kvalitetu vlastita života, što je ujedno i preduvjet njihovom neovisnom življenju. Drugim riječima, osigurava se okruženje pristupačnih građevina, javnih površina, prijevoza, usluga, komunikacija i ostalog. Sve to podrazumijeva i brojne edukacije, aktivnosti i kampanje na razvijanju svijesti kod svih sudionika u zajednici. Valja posebice naglasiti i ujednačavanje terminologije koju je usvojila međunarodna zajednica osoba s invaliditetom, što je potvrđeno i Sheratonskom deklaracijom iz 2003. godine sukladno kojoj se za odrasle osobe koristi naziv – osobe s invaliditetom, a za djecu – djeca s teškoćama u razvoju.

U Republici Hrvatskoj su osigurani zakonski preduvjeti za promicanje i poštivanje ljudskih prava osoba s invaliditetom, kao i njihovu uključenost i stvaranje jednakih mogućnosti života u zajednici. Radi unapređivanja uključenosti djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom na području obrazovanja, još predstoji niz aktivnosti kako bi se, primjerice, otklonile sve građevinske prepreke, uskladili programi, uvela nedostatna didaktička pomagala i dodatno educiralo osoblje. U području zapošljavanja, uz fizičke prepreke, najveći problem čine predrasude o osobama s invaliditetom i njihovim mogućnostima i radnoj sposobnosti, čemu pridonosi i neusklađenost dosadašnjih obrazovnih procesa s potrebama tržišta rada. Na području zdravstvene skrbi uočena je potreba intenzivnijeg rješavanja pristupačnosti zdravstvenim ustanovama, pri čemu poseban problem čini nedostupnost nekih dijagnostičkih i terapijskih usluga, kao i postojeći standardi za nužnu fizikalnu terapiju i rehabilitaciju te nedovoljna educiranost djelatnika u zdravstvu o potrebama osoba s invaliditetom i odgovarajućoj skrbi o njima. Izvaninstitucijska zdravstvena skrb u ruralnim sredinama zahtijevat će posebna ulaganja u budućnosti kako bi se i za osobe s invaliditetom u ovim sredinama osigurala odgovarajuća kvaliteta života u zajednici. Za potpuno uključivanje u život zajednice potrebno je osigurati jednakopravni pristup uslugama, što podrazumijeva bolju pristupačnost ortopedskim pomagalima, suvremenim tehnologijama i univerzalnom dizajnu.

U pružanju usluga koje se ostvaruju putem institucijskih i izvaninstitucijskih oblika skrbi u domovima za različite kategorije korisnika, centrima za pomoć i njegu u kući, udomiteljskim obiteljima i organiziranom stanovanju s podrškom za življenje u manjim stambenim zajednicama, posljednjih godina oblici skrbi izvaninstitucijske naravi dobivaju sve značajniju ulogu, iako još uvijek nije moguće govoriti o potpunom obuhvatu svih osoba s invaliditetom koje imaju ovakve potrebe, za što će biti nužno osigurati veću razinu informiranosti, te pružanja brzih i dostupnih informacija o ostvarivanju pojedinih prava iz sustava socijalne skrbi. Potrebno je dodatno razvijati mrežu mobilnih stručnih službi podrške u sredini u kojoj osoba s invaliditetom živi, a koje bi trebale svakoj osobi pružiti podršku u onoj mjeri koja će joj osigurati ostanak i uspješno aktivno sudjelovanje u lokalnoj zajednici, bolju kvalitetu života, ali i pravo na vlastito određenje i izbor. S tim je ciljem Vlada Republike Hrvatske započela s reformom sustava socijalne skrbi i socijalnih naknada. U svrhu razvoja kvalitetne skrbi za osobe s invaliditetom izrazito je značajna suradnja s organizacijama civilnog društva, s kojima je uspostavljen uspješni partnerski odnos u realizaciji definiranih programskih aktivnosti.

Za poboljšanje institucijske i izvaninstitucijske skrbi o osobama s invaliditetom od velikog je značaja usklađivanje međuresornog djelovanja i ujednačenost ostvarivanja prava kroz različite sustave, na što upućuju identificirani problemi na području, primjerice, načina ocjenjivanja stupnja invaliditeta, ujednačavanja naknada, osiguravanja pristupačnosti uredima nadležnih službi, informacijama itd. Uz trajnu ulogu postojećih centara za socijalnu skrb, dodatnu potporu obitelji, pa tako i osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju, pružat će Obiteljski centri koji se osnivaju u županijama na području Republike Hrvatske.

Značajnu potporu uključivanju u zajednicu za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta čini uvođenje **instituta osobnog asistenta**, kojim se ovoj populaciji pruža mogućnost neovisnijeg planiranja života i uključivanja u život zajednice.

CILJEVI

- omogućiti osobama s invaliditetom što je moguće neovisnije planiranje života i život u zajednici
- osigurati mogućnost da osobe s invaliditetom odaberu svoje mjesto boravka, gdje i s kim će živjeti, na ravnopravnoj osnovi s drugima, te da nisu obvezne živjeti bilo kojim nametnutim načinom života

- osigurati širok raspon kvalitetne podrške na razini zajednice kako bi se osobama s invaliditetom omogućila sloboda izbora i osigurala odgovarajuća kvaliteta života u zajednici

MJERE

1. Osigurati usklađeni pristup u pružanju kvalitetnih usluga podrške u zajednici

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, znanstvene i stručne institucije, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećeg stanja uključenosti osoba s invaliditetom u život zajednice
2. osnaživati udruge osoba s invaliditetom na lokalnoj razini
3. pokretati akcije za omogućavanje aktivnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u lokalnoj sredini

Rokovi:

1. 2007. /2008. godina
2. - 3. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađena stručna podloga s pokazateljima uključenosti
2. educirani voditelji organizacija civilnog društva
3. broj akcija i broj osoba s invaliditetom uključenih u aktivnosti na lokalnoj razini

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna i dijela prihoda od igra na sreću te proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

2. Osigurati kvalitetne usluge u zajednici te alternativne oblike smještaja koji omogućavaju prijelaz iz smještaja u ustanovama na život u zajednici

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, znanstvene i stručne institucije, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. planirati sredstva za provedbu procesa deinstitutionalizacije
2. poticati upućivanje lokalne zajednice u proces deinstitutionalizacije u smislu osiguravanja izvaninstitucijskih oblika skrbi
3. pratiti i evaluirati provedbu procesa deinstitutionalizacije

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. osigurana sredstva za provedbu procesa deinstitutionalizacije
2. uključenost lokalne zajednice u proces deinstitutionalizacije u smislu osiguravanja izvaninstitucijskih oblika skrbi
3. broj deinstitutionaliziranih osoba i izvješća o stupnju kvalitete života u zajednici

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna te proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

3. Osigurati dopunske usluge i druge kapacitete s ciljem potpore obitelji

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, znanstvene i stručne institucije, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. poticati osnivanje većeg broja dnevnih centara, klubova i centara za kratkotrajni boravak
2. poticati rad skupina za samoizražavanje koje nude prikladne oblike terapije
3. poticati rad skupina za samozastupanje

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj osnovanih dnevnih centara, klubova i centara za kratkotrajni boravak
2. broj skupina za samoizražavanje koje nude prikladne oblike terapije
3. broj skupina za samozastupanje

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna te proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

4. Edukacija djelatnika javnih službi s ciljem kvalitetnijeg uključivanja osoba s invaliditetom u život zajednice

Nositelj: Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo unutarnjih poslova, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, znanstvene i stručne institucije, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnost:

1. organizirati edukacije djelatnika javnih službi

Rok:

kontinuirano

Indikator provedbe:

1. broj educiranih djelatnika javnih službi

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna te proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

2.3. ODGOJ I OBRAZOVANJE

UVOD

Kvalitetno obrazovanje jedno je od prioriteta područja brojnih međunarodnih i nacionalnih dokumenata koji se odnose na aktivnosti države u korist djece i mladih.

Izradom ove Nacionalne strategije, usklađene s Planom razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005. - 2010. Ministarstva znanosti obrazovanja i športa, te Nacionalnim planom aktivnosti za prava i interese djece od 2006. - 2012., kao i relevantnim međunarodnim dokumentima, utvrđuju se mjere i aktivnosti koje trebaju nastaviti zacrtanu politiku u sustavu odgoja i obrazovanja, te nove koje će osigurati prava djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom i unaprijediti te ujednačiti kvalitetu cjelokupnoga sustava na državnoj razini.

Obrazovanje je sveobuhvatno, odnosi se na sva životna razdoblja, od predškolskoga do profesionalnoga obrazovanja i usavršavanja, te cjeloživotnoga učenja. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, u suradnji s odnosnim nositeljima mjera (agencije, fakulteti, istraživački instituti, predstavnici vladinog i nevladinog sektora, socijalni i drugi partneri, Vijeća za nacionalni kurikulum i Pedagoški standard, mediji i ostali) postavlja i razvija sadržaje i oblike rada koji pridonose uključenju u svijet obrazovanja i rada osoba s invaliditetom. Kako bi se spriječilo društveno raslojavanje i isključenost pojedinaca i skupina, poduzimaju se mjere koje osiguravaju ujednačenost pristupa odgojno-obrazovnim uslugama u cijeloj Republici Hrvatskoj.

U odnosu na učenike s teškoćama u razvoju²² temeljno je nastojanje učiniti odgojno-obrazovni sustav dostupnim svima, te unaprijediti profesionalno usavršavanje učitelja i nastavnika u cilju ostvarenja načela *Škola za sve*.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa je 2005. godine u suradnji s predstavnicima civilnog sektora pokrenulo projekt *"Mreža škola bez arhitektonskih barijera"* kako bi se utvrdilo stanje i potrebe glede prilagodbe školskih prostora učenicima s većim motoričkim oštećenjima. Time su se prvi put u Hrvatskoj osigurali uvjeti za donošenje plana mreža škola po kriteriju pristupačnosti (rampa, sanitarni čvor, dizalo, pokretna traka). Krajnji je cilj projekta prostorna prilagodba škola kako bi se djeci s većim motoričkim oštećenjima omogućilo pohađanje osnovne škole u sredini koja im je bliska.

Novim nastavnim planom i programom za osnovnu školu, donesenim 2006. godine, predviđaju se fleksibilne sadržajne ponude i oblici rada u korist integriranog školovanja učenika s teškoćama u razvoju. Trenutno u sustavu predškolskog odgoja i naobrazbe ima oko 146.469 polaznika, od čega je 2.816 integrirane djece s teškoćama u razvoju, dok je u sustavu osnovnog odgoja i obrazovanja 385.535 učenika, od čega je integrirano 11.943 djece s teškoćama u razvoju.

Razvoj strukovnog obrazovanja za kvalifikacije temeljene na kompetencijama također podržava jačanje mogućnosti profesionalnoga i osobnoga razvoja osoba s invaliditetom, s ciljem povećanja njihove zapošljivosti.

Sukladno zakonima o osnovnom i srednjem školstvu za djecu koja zbog svojega zdravstvenoga stanja ne mogu pratiti nastavu u školi, predviđeno je organiziranje «nastave u kući učenika», a izvode ju nastavnici škole u koju je učenik upisan, s manjim opsegom nastavnih sati od redovitoga programa. U školskoj je godini 2005./2006. nastava u kući bila organizirana za 65 učenika osnovnih škola i za 3 učenika srednjih škola.

²² Hrvatski nacionalni obrazovni standard i Nastavni plan i program za osnovne škole, Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa, 2006., uvode termin «učenici s posebnim obrazovnim potrebama», u skladu sa socijalno-obrazovnim pristupom učenicima s teškoćama u razvoju.

Za učenike koji se nalaze na duljem bolničkom liječenju osigurana je «nastava u bolnici». Ovaj oblik obrazovanja izvode osnovne škole najbliže bolnicama u kojima se učenici liječe.

U skladu sa strategijom razvitka Republike Hrvatske kao društva temeljena na znanju, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa izradilo je Prijedlog nacionalnog programa mjera za uvođenje obveznog srednjoškolskog obrazovanja, čime će se pridonijeti i profesionalnom i osobnom razvoju osoba s invaliditetom.

Uvođenje Hrvatskoga nacionalnoga obrazovnog standarda u osnovne škole, državne mature u srednje škole i Bolonjskoga procesa na visoka učilišta, uvođenje vanjskoga vrednovanja obrazovanja, produljenje obveznoga školovanja s osam godina osnovnoškolskoga obrazovanja i na srednjoškolsko obrazovanje, uređenje sustava obrazovanja odraslih, prilagodba znanosti i tehnologije europskim standardima, osnivanje novih ustanova i tijela za provedbu zacrtanih razvojnih ciljeva, izrada novog zakonodavnog okvira, odnosno izmjene postojećih zakona, pokazuju cjelovitost i osmišljenost promjena u sustavu odgoja, obrazovanja i znanosti.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa će trajno organizirati i podupirati okrugle stolove, savjetovanja te stručne skupove i usavršavanja radi približavanja odgojno-obrazovne strategije i prava osoba s invaliditetom najširoj javnosti.

Vezano uz usklađivanje zakonodavne regulative Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske Unije, potrebno je istaknuti da su pregovori za poglavlje 26. *Obrazovanje i kultura* zatvoreni 11. prosinca 2006. na sastanku ministara Europske Unije, budući je tijekom pregovora utvrđena visoka razina usklađenosti hrvatskog sustava obrazovanja s onim europskih zemalja.

CILJEVI

- osigurati nediskriminirajuće zakonodavstvo
- razvijati sveobuhvatni sustav odgoja i obrazovanja koji može odgovoriti na različite potrebe svojih polaznika u njima bliskoj sredini
- osigurati dostupnost redovnog odgojno-obrazovnog sustava na svim razinama
- osigurati podršku učenicima integriranim u redovno obrazovanje uz zajedničko djelovanje specijaliziranih ustanova
- osigurati školovanje temeljeno na individualiziranom odgojno-obrazovnom planiranju i fleksibilnim organizacijskim modelima
- osigurati trajni profesionalni razvoj odgojno-obrazovnih djelatnika na svim razinama za stjecanje kompetencija za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom
- osigurati sadržaje u studijskim programima koji pridonose kompetencijama odgajateljskih i nastavnčkih zanimanja za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom
- osigurati planiranje obrazovanja i osposobljavanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom sukladno njihovim mogućnostima i zahtjevima tržišta rada
- razvijati partnerstvo odgojno-obrazovnih ustanova s obitelji, lokalnom zajednicom, civilnim sektorom i tržištem rada

MJERE

1. Unaprijediti zakonodavni okvir usmjeren na odgojno-obrazovnu uključenost djece i učenika s teškoćama u razvoju te odraslih osoba s invaliditetom, koji će jamčiti prava jednakih mogućnosti s obzirom na sposobnosti

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Hrvatski zavod za zapošljavanje, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi i donijeti zakon o obveznom obrazovanju, izraditi pravilnik
2. izraditi provedbene propise za uključivanje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom
3. izraditi i donijeti pedagoški standard

Rokovi:

2007. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. donesen zakon i izrađeni pravilnici
2. broj donesenih provedbenih propisa
3. izrađen i donesen pedagoški standard

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

2. Izraditi Hrvatski nacionalni obrazovni standard za sve razine obrazovanja u cilju razvoja sveobuhvatnog sustava odgoja i obrazovanja djece i učenika s teškoćama u razvoju

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelj: Nacionalno vijeće za kurikulum, Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za strukovno obrazovanje

Aktivnosti:

1. izraditi Okvir nacionalnog kurikuluma
2. izraditi obrazovne standarde za predškolski odgoj i obrazovanje
3. izraditi obrazovne standarde za srednje škole

Rokovi:

- 1.- 2. 2007. godina
3. 2008. godina

Indikatori:

1. izrađen Okvir nacionalnog kurikuluma
2. izrađeni obrazovni standardi
3. izrađeni obrazovni standardi za srednje škole

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

3. Osigurati cjeloživotno učenje osobama s invaliditetom s ciljem učinkovite prohodnosti između faza obrazovanja te između obrazovanja i zapošljavanja

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Agencija za obrazovanje odraslih, Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za strukovno obrazovanje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi kvalifikacijski okvir primjerenih zanimanja za osobe s pojedinim vrstama i stupnjevima oštećenja uvažavajući zahtjeve tržišta rada
2. razvijati vrednovanje neformalnog i informalnog učenja

3. poticati istraživanja o kompetencijama mladih s invaliditetom nakon završenog osnovnog i srednjeg obrazovanja te ih usporediti s kompetencijama potrebnim na tržištu rada
4. osigurati cjeloživotno profesionalno informiranje i savjetovanje osoba s invaliditetom

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori:

1. broj izrađenih programa novih zanimanja
2. broj izrađenih licenci za priznavanje kompetencija stečenih neformalnim i informalnim oblicima učenja
3. broj završenih istraživanja i primjena rezultata istraživanja za unapređenje prakse
4. broj novoosnovanih službi profesionalnog informiranja i savjetovanja, te broj korisnika usluga navedenih službi (godišnja izvješća)

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

4. Osigurati studijske programe i trajni profesionalni razvoj odgojno-obrazovnih djelatnika na svim razinama za stjecanje kompetencija za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za strukovno obrazovanje, Agencija za obrazovanje odraslih, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, sveučilišta koja imaju nastavnički studij, odgojno-obrazovne institucije, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. provesti studije o sadržajima vezanim uz zadovoljavanje obrazovnih potreba djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom
2. utvrditi potrebne kompetencije odgojno-obrazovnih djelatnika za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom
3. utvrditi programe stručnog usavršavanja
4. razraditi module stručnog usavršavanja
5. izraditi dopusnice za stručno usavršavanje
6. organizirati tečajeve znakovnog jezika i Braillevog pisma te ostalih specifičnih oblika komunikacije kojima se koriste osobe s invaliditetom

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj provedenih studija o sadržajima vezanim uz zadovoljavanje obrazovnih potreba djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom
2. utvrđene potrebne kompetencije odgojno-obrazovnih djelatnika za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom
3. utvrđeni programi stručnog usavršavanja te broj i vrsta provedenih stručnih osposobljavanja u skladu s potrebama
4. razrađeni moduli stručnog usavršavanja
5. broj djelatnika s dopusnicom
6. broj tečajeva znakovnog jezika i Braillevog pisma kao i ostalih specifičnih oblika komunikacije kojima se koriste osobe s invaliditetom te broj uključenih i završenih polaznika

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

5. Podupirati suradnju između državnih tijela i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave radi omogućavanja jednakosti pristupa predškolskom odgoju i školovanju na svim razinama, s posebnim naglaskom na unapređenju stanja u manjim sredinama (seoska, otočna, brdsko-planinska, demografski ugrožena i ratom pogođena područja)

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za strukovno obrazovanje, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. osigurati mrežu obrazovnih institucija, učeničkih i studentskih domova bez prostornih prepreka
2. izvršiti prostorne prilagodbe osnovnih i srednjih škola iz ove mreže
3. postupno osiguravati primjereni prijevoz učenicima s teškoćama u razvoju obnovom putničke flote u postojećim linijama uključivanjem brodova modernije tehnologije
4. osigurati pristupačnost visokih učilišta i fakulteta studentima s invaliditetom

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori:

1. osigurana mreža obrazovnih institucija i učeničkih i studentskih domova bez prostornih prepreka
2. broj prostorno prilagođenih osnovnih i srednjih škola iz ove mreže
3. broj učenika s osiguranim prijevozom
4. broj visokih učilišta i fakulteta u kojima je osigurana pristupačnost studentima s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

6. Osigurati infrastrukturnu potporu učenicima s teškoćama u razvoju

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za strukovno obrazovanje, Agencija za obrazovanje odraslih, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, odgojno-obrazovne institucije, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. organizirati mrežu odgojno-obrazovnih institucija na regionalnoj razini (referalnih centara) s ciljem pružanja stručne potpore djelatnika posebnih ustanova djelatnicima u redovnom školskom sustavu
2. osnovati mobilne stručne timove
3. osigurati asistenta u nastavi i obrazovnog prevoditelja
4. izrada udžbenika, priručnika i radnih bilježnica na Braillevom pismu i uvećanom crnom tisku za učenike s oštećenjem vida, te za ostale učenike s teškoćama u primanju

informacija te teškoćama učenja, učenike s teškoćama u razvoju i studente s invaliditetom

Rokovi:

1. 2009. godina
2. - 4. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj referalnih centara, broj i vrste pružene potpore, te broj obuhvaćenih učenika
2. broj mobilnih stručnih timova i broj uključenih korisnika
3. broj asistenata u nastavi; broj asistenata u nastavi s poznavanjem Braillevog pisma; broj asistenata u nastavi s poznavanjem znakovnog jezika i ostalih oblika komunikacije kojima se učenici koriste; broj obuhvaćenih učenika; broj obuhvaćenih škola
4. broj prilagođenih udžbenika, priručnika i radnih bilježnica

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

7. Uključiti djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom u postupke donošenja odluka koje utječu na njihov život

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Hrvatski zavod za zapošljavanje, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Hrvatsko novinarsko društvo, mediji

Aktivnosti:

1. osigurati stjecanje vještina za zastupanje i samozastupanje interesa djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom
2. osposobiti učenike za pružanje vršnjačke pomoći
3. poticati organizirano djelovanje osoba s iskustvom invaliditeta na zagovaranje, isticanje potreba i zastupanje interesa osoba s invaliditetom

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj provedenih osposobljavanja za zastupanje i samozastupanje; broj osposobljenih korisnika za zastupanje i samozastupanje
2. broj provedenih osposobljavanja za pružanje vršnjačke pomoći; broj osposobljenih učenika za pružanje vršnjačke pomoći
3. broj održanih samozastupajućih skupova osoba s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

2.4. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

UVOD

Osobe s invaliditetom imaju pravo na uživanje najvećega mogućega zdravstvenog standarda bez diskriminacije temeljem invaliditeta. Republika Hrvatska poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi osobama s invaliditetom osigurala pristup zdravstvenim uslugama i uslugama rehabilitacije vezanim uz zdravstvenu zaštitu, vodeći računa o njihovom spolu, a posebno: pruža osobama s invaliditetom isti opseg, kvalitetu i standard besplatnih i dostupnih zdravstvenih i rehabilitacijskih usluga koje pruža ostalim građanima, uključujući usluge vezane uz spolno i reprodukcijско zdravlje, te zdravstvene programe kojima je obuhvaćeno cijelo stanovništvo; nastoji pružiti zdravstvene i rehabilitacijske usluge koje su posebno usmjerene potrebama osoba s invaliditetom upravo zbog njihova invaliditeta, uključujući prevenciju invaliditeta, ranu identifikaciju i intervenciju te, kad je to potrebno, i usluge namijenjene sprečavanju pogoršanja invaliditeta i najvećega mogućeg ograničavanja njegovih posljedica, uključujući usluge usmjerene na djecu i starije osobe; nastoji osigurati da se te zdravstvene usluge nalaze što je moguće bliže zajednicama u kojima ti ljudi žive, uključujući ruralna područja; traži od zdravstvenih radnika da osobama s invaliditetom pružaju zaštitu iste kvalitete koja se pruža drugima, uključujući i onu na temelju slobodnog informiranog pristanka, među ostalim podižući svijest o ljudskim pravima, dostojanstvu, nezavisnosti i potrebama osoba s invaliditetom kroz izobrazbu i promicanje etičkih standarda na svim područjima pružanja zdravstvene zaštite; zabranjuje diskriminaciju osoba s invaliditetom u osiguravanju zdravstvenog osiguranja i životnog osiguranja, kada je takvo osiguranje dopušteno zdravstvenim zakonodavstvom, te to osiguranje pruža pod poštenim i razumnim uvjetima; te sprečava svako uskraćivanje zdravstvene zaštite ili zdravstvenih usluga temeljem invaliditeta.

Tijekom provođenja aktivnosti iz Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom, sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti²³, donesen je Plan i program mjera iz obveznog zdravstvenog osiguranja²⁴ za naredno trogodišnje razdoblje, te je izrađen nacrt modela kontinuiteta rada i prioriternih sadržaja za programe sustavne edukacije na razini primarne zdravstvene zaštite na temelju kojeg je organiziran niz edukativnih programa u suradnji s udrugama i stručnjacima s ovog područja. Ujedno se kontinuirano provodi usklađivanje Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala²⁵. Za potrebe izrade "*Prijedloga praćenja djece s neurorizicima*" u primarnoj zdravstvenoj zaštiti završena je analiza stanja, a temeljem dobivenih rezultata izrađena je dokumentacija za nastavak rada na pilot-projektu. U sustavu zdravstvene zaštite kontinuirano se provodi uklanjanje građevinskih prepreka i opremanje funkcionalnim pomagalima s ciljem osiguranja pristupačnosti osobama s invaliditetom.

CILJEVI

- osigurati zadovoljavanje zdravstvenih potreba osoba s invaliditetom, uvažavajući specifičnosti bez obzira na spol, dob, porijeklo, narav ili stupanj invaliditeta, jednak pristup uslugama zdravstvene zaštite, pristup raspoloživim specijaliziranim uslugama i potpunu uključenost u donošenje odluka o osobnoj skrbi
- uključiti potrebe osoba s invaliditetom u informativne materijale zdravstvenog obrazovanja i kampanje javnog zdravstva

²³ «Narodne novine» broj 85/06 i 105/06

²⁴ «Narodne novine» broj 126/06

²⁵ «Narodne novine» broj 25/05, 41/05, 88/05, 125/05, 155/05, 24/06, 36/06 i 46/06

- osigurati da ni jedna osoba s invaliditetom ne bude diskriminirana u pristupu zdravstvenim uslugama
- osigurati da se svaka osoba s invaliditetom ili, u slučaju kada to nije moguće zbog porijekla, naravi ili stupnja invaliditeta, njihov zastupnik, skrbnik ili odvjetnik, u najvećoj mogućoj mjeri konzultira po pitanju procjene, oblikovanja i provođenja plana zdravstvene skrbi, medicinskih intervencija i liječenja te osobe
- djelovati u smjeru pristupačnosti javnih i privatnih zdravstvenih ustanova i kapaciteta da bi se osiguralo pružanje dobro opremljenih i kompetentnih zdravstvenih usluga, uključujući mentalno zdravlje, psihološku podršku, izvanbolničko i bolničko liječenje za zadovoljenje potreba osoba s invaliditetom
- osigurati jednak pristup zdravstvenim uslugama ženama s invaliditetom, uključujući posebice pretporođajno, ginekološko savjetovanje i liječenje te savjete u vezi s planiranjem obitelji
- osigurati poštivanje specifičnih aspekata spolova u zdravstvenoj skrbi osoba s invaliditetom
- osigurati sustavno informiranje u vezi s individualnim zdravstvenim potrebama ili uslugama, u obliku razumljivom osobama s invaliditetom
- osigurati da se informiranje o invaliditetu, bez obzira dogodi li se prije ili poslije rođenja, nakon bolesti ili nesreće, provodi u uvjetima koji jamče poštivanje osobe s invaliditetom i njezine obitelji, s ciljem pružanja jasne, sveobuhvatne informacije i podrške
- omogućiti pristup zdravstvenom obrazovanju i kampanjama javnog zdravstva, među ostalim, putem informiranja i savjetovanja osoba s invaliditetom
- obrazovati zdravstvene radnike razvijanjem svijesti o invaliditetu kako bi, koristeći svoje znanje i metode, bili u najboljoj mjeri osposobljeni za zadovoljavanje konkretnih potreba osoba s invaliditetom
- prepoznati potrebu rane intervencije te tako ustanoviti učinkovite mjere otkrivanja, dijagnosticiranja i liječenja invaliditeta u ranim fazama, te razvijati djelotvorne smjernice za mjere ranog otkrivanja i intervencije

MJERE

1. Osigurati kvalitetniju zdravstvenu zaštitu djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, nadležne strukovne komore

Aktivnost:

1. donijeti program mjera zdravstvene zaštite

Rok:

1. sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti

Indikator provedbe:

1. donesen Program mjera zdravstvene zaštite

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

2. Kontinuirano provoditi preventivne programe u cilju promicanja zdravlja i sprečavanja nastanka invaliditeta i težih oštećenja zdravlja

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, stručna društva Hrvatskoga liječničkog zbora, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi plan nadzora preventivnih programa
2. pratiti provedbu preventivnih programa
3. izraditi medicinske algoritme za praćenje djece s teškoćama u razvoju

Rokovi:

1. kraj 2007. godine
2. - 3. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. donesen plan nadzora
2. izvješće o praćenju preventivnih programa
3. broj izrađenih algoritama

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

3. Kontinuirano usklađivati Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala sa suvremenim dostignućima tehničkih i medicinskih znanosti, te iskustvima osoba s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, stručna društva Hrvatskoga liječničkog zbora, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. pratiti realizaciju provedbe Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala
2. uskladiti Pravilnik o ortopedskim i drugim pomagalima s utvrđenim potrebama

Rokovi:

1. 2007. godina i kontinuirano
2. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izvješća o realizaciji
2. izvješća o realizaciji

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru nastavka pokrenutih aktivnosti iz sredstava državnog proračuna.

4. Educirati zdravstvene djelatnike o posebnostima bolesti i stanja osoba s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, stručna društva Hrvatskog liječničkog zbora, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnost:

1. provoditi programe edukacije

Rok:

kontinuirano

Indikator:

1. broj provedenih edukacija

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

5. Pratiti podatke o provedenoj zdravstvenoj zaštiti djece s neurorizicima i iste implementirati

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. provesti pilot-projekt praćenja djece s neurorizicima
2. izraditi konačni prijedlog praćenja djece s neurorizicima temeljem rezultata pilot-projekta s planom tehničke implementacije
3. izraditi propise za implementaciju praćenja djece s neurorizicima
4. provesti program edukacije zdravstvenih djelatnika
5. započeti s planom implementacije programa u redovnom sustavu
6. pratiti provedbu

Rokovi:

1. ožujak 2008. godine
2. srpanj 2008. godine
3. listopad 2008. godine
4. početak 2009. godine
5. sredina 2009. godine
6. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. proveden pilot-projekt praćenja djece s neurorizicima
2. izrađen konačni prijedlog
3. izrađeni propisi
4. broj održanih edukacija
5. datum početka implementacije
6. godišnja izvješća o radu

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru nastavka pokrenutih aktivnosti iz sredstava državnog proračuna.

6. Osigurati pristupačnost i informacijsku podršku za gluhe i slijepe osobe u zdravstvenim ustanovama

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Aktivnosti:

1. utvrditi prioritete uklanjanja građevinskih prepreka na godišnjoj razini
2. osigurati informacijsku podršku za gluhe i slijepe osobe u zdravstvenim ustanovama

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj zdravstvenih ustanova u kojima su uklonjene građevinske prepreke
2. broj zdravstvenih ustanova u kojima je osigurana informacijska podrška za gluhe i slijepe osobe

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

7. Opremiti zdravstvene ustanove i rehabilitacijske centre potrebnim funkcionalnim pomagalicama

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Aktivnosti:

1. utvrditi prioritete nabave medicinske opreme na godišnjoj razini

Rokovi:

kontinuirano

Indikator provedbe:

1. broj zdravstvenih ustanova i rehabilitacijskih centara opremljenih potrebnim funkcionalnim i antidekubitalnim pomagalicama.

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru nastavka pokrenutih aktivnosti redovne djelatnosti iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

8. Razmotriti postojeći sustav mjera zdravstvene zaštite te rehabilitacije za djecu s teškoćama u razvoju koja se odgajaju i obrazuju u redovitim, posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi, te izraditi odgovarajući program mjera

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi,

Sunositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, nadležne strukovne komore, stručna društva Hrvatskoga liječničkog zbora, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećeg sustava mjera zdravstvene zaštite te rehabilitacije za djecu s teškoćama u razvoju koja se odgajaju i obrazuju u redovitim, posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi
2. razraditi prijedlog mjera za unapređenje sustava

Rokovi:

1. travanj 2008. godine
2. kraj 2008. godine

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza postojećeg sustava
2. izrađen prijedlog mjera za unapređenje sustava

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

2.5. SOCIJALNA SKRB I MIROVINSKO OSIGURANJE

UVOD

Socijalna skrb, koja čini sastavni dio sustava socijalne zaštite, usmjerena je prema zbrinjavanju i uključivanju u društvo socijalno najugroženijih građana, odnosno socijalno osjetljivih skupina, pa je samim time nesporna njezina uloga u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti.

Sustav socijalne skrbi temelji se na načelu supsidijarnosti odnosno odgovornosti pojedinca i obitelji za vlastitu socijalnu sigurnost, a uloga je države da u tome pomaže, s ciljem sprečavanja, ublažavanja i otklanjanja socijalne ugroženosti. Korisnici, prava i uvjeti njihova ostvarivanja, kao i druga pitanja od značenja za ovu djelatnost, definirani su Zakonom o socijalnoj skrbi²⁶. Relativno često mijenjanje ovog propisa rezultat je nastojanja da se raspoloživim sredstvima zadovolje sve složenije i brojnije potrebe korisnika, te da se sustav socijalne skrbi uskladi s ukupnim započetim reformama i promjenama u području socijalne politike.

Prilikom ostvarivanja socijalne skrbi može se govoriti o dvije kategorije korisnika. Prvi su oni koji se smatraju siromašnima zbog toga što uopće nemaju vlastitih prihoda ili su ti prihodi manji od propisanih cenzusa, znači nedostadni za podmirenje osnovnih životnih potreba. Druga je kategorija ona koja socijalnu skrb ostvaruje u svrhu zadovoljavanja specifičnih potreba, nastalih uglavnom zbog invaliditeta, starosti, psihičke bolesti, ovisnosti i drugo.

Sustav socijalne skrbi nudi širok spektar prava koja se okvirno mogu podijeliti na novčana davanja i usluge.

Visina novčanih pomoći utvrđuje se u određenom postotku u odnosu na osnovicu koju prema odredbi Zakona o socijalnoj skrbi određuje Vlada Republike Hrvatske.

Socijalna skrb se ostvaruje putem mreže centara za socijalnu skrb, te domova socijalne skrbi i centara za pomoć i njegu.

U Hrvatskoj na državnoj razini djeluje 80 centara za socijalnu skrb s 25 podružnica, koji obavljaju preko 146 različitih aktivnosti (javne ovlasti u području socijalne skrbi, obiteljsko-pravna i kazneno-pravna zaštita i dr.).

Domovi socijalne skrbi pružaju usluge stanovanja, dnevnog boravka, prehrane, odijevanja, održavanja osobne higijene, njege i brige o zdravlju, odgoja i obrazovanja, osposobljavanja, radnih aktivnosti, psihosocijalne rehabilitacije, organiziranja slobodnog vremena i dr. U Hrvatskoj postoji 69 državnih domova²⁷ s ukupno 8.503 korisnika i 135 domova drugih osnivača²⁸ (riječ je o drugim domaćim i stranim pravnim i fizičkim osobama) s 15.275 korisnika. Od ukupnog broja domova njih 26 je za osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem čiji je osnivač Republika Hrvatska (3.072 korisnika), te 15 domova drugih osnivača (1.299 korisnika).

²⁶ «Narodne novine», broj 73/97, 27/01, 59/01, 82/01, 103/03 i 33/06

²⁷ Od ukupno 69 državnih domova, 14 je za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, 11 za djecu i mladež s poremećajima u ponašanju, 26 za djecu i odrasle osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem i 18 za psihički bolesne odrasle osobe.

²⁸ Od ukupno 135 domova drugih osnivača, 4 je za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, 15 za djecu i odrasle osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem, 62 za starije i nemoćne osobe, 4 za psihički bolesne odrasle osobe, 2 za ovisnike o alkoholu, drogama ili drugim opojnim sredstvima i 2 za djecu i odrasle osobe žrtve obiteljskog nasilja. Kako su u 2002. godini osnivačka prava nad domovima za starije i nemoćne osobe prenijeta na jedinice područne (regionalne) samouprave, tako danas djeluje i 46 županijskih domova za starije i nemoćne osobe, kategoriziranih prema kvaliteti pružanja usluga.

Centri za pomoć i njegu, koji djeluju isključivo na područnoj i lokalnoj razini, pružaju usluge organiziranja prehrane, obavljanja kućanskih poslova, održavanja osobne higijene, te zadovoljavanja drugih potreba.

U pružanju usluga koje se ostvaruju putem institucijskih i izvaninstitucijskih oblika skrbi u domovima za različite kategorije korisnika, centrima za pomoć i njegu u kući, udomiteljskim obiteljima i organiziranom stanovanju, posljednjih godina oblici skrbi izvaninstitucijske naravi dobivaju sve značajniju ulogu.

Osobama s invaliditetom, bez obzira na uzrok i okolnosti nastanka oštećenja, potrebno je osigurati odgovarajuću razinu informiranosti, te pružanje brzih i dostupnih informacija o ostvarivanju pojedinih prava koja se mogu ostvariti u sustavu socijalne skrbi. Pritom je nužno posebnu pozornost posvetiti ranjivim skupinama unutar ove populacije –djevojčicama i ženama s invaliditetom, osobama s težim stupnjem invaliditeta, osobama koje žive u ruralnoj sredini, osobama s invaliditetom starije životne dobi, siromašnim osobama s invaliditetom, roditeljima s invaliditetom, roditeljima djece s teškoćama u razvoju i dr.

Radi zadovoljavanja optimalnih životnih potreba osoba s invaliditetom u konkretnoj lokalnoj sredini, kako u smislu pružanja materijalne potpore, tako i u smislu osiguravanja uvjeta za samostalan život ili život uz potporu odgovarajućih servisa, potrebno je poticati uključivanje različitih subjekata u zajednici, jačanje koncepta samopomoći i osnaživanja korisnika, širenje humanitarne mreže, jačanje usluga i povećanje odgovornosti. Pritom valja istaknuti potrebu razvoja izvaninstitucijskih pristupa u lokalnoj zajednici, primjerice, organiziranje pružanja usluga u mjestu prebivališta ili u domu osobe s invaliditetom. Naglasak se stavlja na pravo izbora osobe s invaliditetom, odnosno odabir načina života prema vlastitim kriterijima i vrijednosnom sustavu.

Ističe se potreba uspostavljanja mreže stručnih službi podrške koja bi trebala svakoj osobi pružiti podršku u onoj mjeri koja će joj osigurati ostanak i uspješno aktivno sudjelovanje u lokalnoj zajednici.

U svrhu razvoja skrbi za osobe s invaliditetom od velikog je značenja pomoć koju organizacije civilnog društva mogu pružiti na području socijalne skrbi. Socijalna će se skrb i nadalje oslanjati upravo na suradnju s nevladinim, neprofitnim sektorom, te privatnim inicijativama. Time će se proširiti krug pružatelja usluga, korisnici će imati veće mogućnosti izbora i usluge će biti prilagođene njihovim potrebama.

Projektom razvoja sustava socijalne skrbi objedinit će se pojedinačna prava osoba s invaliditetom, postići veće angažiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, sustavnije poticati i pružati financijsku potporu djelovanju nevladinih organizacija i humanitarnih udruga, postići bolju usmjerenost novčanih naknada, pri čemu će se uvažavati specifičnosti određenih područja zbog običaja i načina življenja, te potreba i interesa korisnika, osigurati kvalitetnije pružanje socijalnih usluga u instituciji i izvaninstituciji, promicati kvalitetniju informiranost o socijalnim pravima, te mijenjati stavove i senzibilizirati javnost za potrebe osoba s invaliditetom.

Usklađenost djelovanja i povezanost niza segmenata unutar sustava socijalne zaštite, kako u institucijskim tako i u izvaninstitucijskim oblicima skrbi, nužna je za poboljšanje skrbi za osobe s invaliditetom. Sustav potpore osobama s invaliditetom treba usmjeriti i na stjecanje i poboljšanje njihovih vještina s ciljem osposobljavanja za puno sudjelovanje u zajednici.

Osobe s invaliditetom moraju biti uključene u planiranje, kreiranje i provedbu politike prema osobama s invaliditetom.

Zakonom o mirovinskom osiguranju²⁹, koji je stupio na snagu 1. siječnja 1999. godine, započela je mirovinska reforma kojom su smanjena određena prava invalida rada, pooštrena definicija invaliditeta i osigurano pravo na invalidsku mirovinu zbog opće i profesionalne

²⁹ Zakon o mirovinskom osiguranju, «Narodne novine», br. 102/98, 127/00, 95/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04, 177/04, 92/05

nesposobnosti za rad, pravo na profesionalnu rehabilitaciju, te pravo na novčanu naknadu zbog tjelesnog oštećenja nastalog uslijed posljedica ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Ranijim korisnicima prava na temelju preostale radne sposobnosti, neposredne opasnosti od nastanka invaliditeta te izmijenjene radne sposobnosti, prava su prevedena (članak 174. Zakona o mirovinskom osiguranju), po službenoj dužnosti, na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti kao trajna novčana prava.

Mirovinskom reformom posljedice povrede na radu ili profesionalne bolesti detaljno su razrađene kroz prava na invalidsku mirovinu, prava na profesionalnu rehabilitaciju te prava s osnova tjelesnog oštećenja u okviru postojećeg sustava mirovinskog osiguranja³⁰.

Profesionalna rehabilitacija osoba s invaliditetom provodi se kroz sustav mirovinskog osiguranja za invalide rada i kroz sustav socijalne skrbi za ostale osobe s invaliditetom. Svaki sustav propisuje način ostvarivanja pojedinih prava. Radi transparentnosti i uspješnijeg provođenja sustava profesionalne rehabilitacije u državi, potrebno je uskladiti prava i predvidjeti način uključivanja i II. stupa osiguranja u proces profesionalne rehabilitacije.

Temeljem odredaba Zakona o mirovinskom osiguranju i Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima³¹ osigurana su prava na starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu mirovinu, invalidsku mirovinu i obiteljsku mirovinu, a ulaganje u II. stup mirovinskog osiguranja ne predviđa ostvarivanje prava osiguranika prema preostaloj radnoj sposobnosti.

Izborom obiteljske mirovine osoba s invaliditetom (uvjeti za ostvarivanje prava su jednaki kao i kod ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu u I. stupu) ne može ostvarivati prava po preostaloj radnoj sposobnosti, kao što su pravo na profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje na temelju iste, jer izborom automatski gubi pravo na zapošljavanje.

CILJEVI

- omogućiti svim osobama s invaliditetom jednaki pristup socijalnim potporama (socijalnim uslugama i novčanim davanjima)osigurati pretpostavke primjerenoga životnog standarda osobama s invaliditetom
- unaprijediti prava osoba s invaliditetom u sustavu mirovinskog osiguranja
- osigurati pretpostavke za izmjenu postojećih propisa iz mirovinskog osiguranja i način financiranja
- osigurati posebnu valorizaciju povrede na radu i profesionalne bolesti u sustavu osiguranja
- proširiti prava osobama s invaliditetom s obzirom na uzrok invaliditeta u sustavu mirovinskog osiguranja
- uvesti sustav posebnog osiguranja od profesionalnih rizika
- uskladiti propise o profesionalnoj rehabilitaciji u svim sustavima u kojima se provodi
- osigurati dodatna financijska sredstva s ciljem stvaranja uvjeta za zapošljavanje osoba s invaliditetom

MJERE

1. Izraditi zakonsku podlogu za uvođenje novog prava u sustav socijalne skrbi – "skrb u obitelji"

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

³⁰ Zakon o listi tjelesnih oštećenja, «Narodne novine», broj 162/98; Zakon o listi profesionalnih bolesti, «Narodne novine», broj 162/98; Uredba o medicinskom vještačenju u mirovinskom osiguranju, «Narodne novine», broj 52/99, 145/99, 24/00, 52/00

³¹ Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, «Narodne novine», broj 49/99, 63/00, 103/03, 177/04

Aktivnosti:

1. izraditi procjenu potencijalnih korisnika prava na «skrb u obitelji»
2. izraditi propise

Rokovi:

2007. godina

Indikatori provedbe:

1. broj potencijalnih korisnika
2. donesen propis

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

2. Redefinirati i objediniti sustav socijalnih usluga i novčanih davanja

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, znanstvene i stručne institucije, ustanove socijalne skrbi, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnost:

1. izraditi propis u skladu sa Strategijom reforme socijalnih naknada³²

Rok:

2007. godina

Indikator provedbe:

1. donesen propis

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

3. Podizati kvalitetu stručnog rada u ustanovama socijalne skrbi

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: znanstvene i stručne institucije, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom te ustanove socijalne skrbi

Aktivnosti:

1. izraditi plan provođenja programa psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi
2. provoditi i vrednovati program psihosocijalne rehabilitacije
3. izraditi godišnji plan stručnih skupova i edukativnih sastanaka za radnike u ustanovama socijalne skrbi

³² Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj dana 12. travnja 2007. godine donijela je Strategiju reforme socijalnih naknada kojom će se olakšati pristup socijalnim pravima. Reformi socijalnih naknada pristupilo se s osnovnim ciljem da se ograniče i kontroliraju novčane socijalne naknade te da se pravednije raspodjele raspoloživa sredstva u BDP-u, uz istovremeno povećanje udjela sredstava za socijalnu pomoć, koja se temelji na provjeri dohodovnog i/ili imovinskog stanja (*means-test*). Strategija je usmjerena na bolju koordinaciju i razmjenu informacija između različitih dijelova sustava socijalne zaštite kako bi se izbjegla nepravedna kumulacija prava ili višestruko isključivanje određenih kategorija potencijalnih korisnika. Osnovni ciljevi reforme su: smanjenje ukupnog broja socijalnih naknada, bolje ciljanje socijalnih naknada, brži i kvalitetniji pristup socijalnim naknadama, te ujednačavanje socijalnih naknada.

4. provoditi stručne skupove i edukativne sastanke za radnike u ustanovama socijalne skrbi

Rokovi:

1. 2007. godina
2. - 4. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađen plan provođenja psihosocijalne rehabilitacije
2. provedeni i vrednovani programi
3. izrađen godišnji plan stručnih skupova i edukativnih sastanaka za radnike u ustanovama socijalne skrbi
4. broj održanih stručnih skupova i edukativnih sastanaka za radnike u ustanovama socijalne skrbi

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

4. Osigurati sudjelovanje osoba s invaliditetom i/ili njihovih zakonskih zastupnika u izradu nacrtu propisa, te drugih dokumenata u sustavu socijalne skrbi

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Aktivnost:

1. osigurati sudjelovanje osoba s invaliditetom i/ili njihovih zakonskih zastupnika kao predstavnika udruga osoba s invaliditetom, te onih koje djeluju u korist osoba s invaliditetom u izradi nacrtu propisa i drugih dokumenata

Rok:

kontinuirano

Indikator provedbe:

1. broj donesenih propisa i drugih dokumenata u kojima su na izradi aktivno sudjelovale osobe s invaliditetom i njihovi zakonski zastupnici broj uključenih osoba s invaliditetom i njihovih zakonskih zastupnika

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

5. Razviti sustav mobilnih službi podrške u lokalnoj zajednici

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Aktivnost:

1. razvijati mobilne službe podrške u skladu s Projektom razvoja sustava socijalne skrbi³³

³³ S ciljem modernizacije sustava socijalne skrbi i njegova daljnjeg usklađivanja s kriterijima i standardima važećim u zemljama Europske unije, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi pristupilo je realizaciji projekta razvoja sustava, za što je Republika Hrvatska u lipnju 2005. godine potpisala ugovor sa Svjetskom bankom o zajmu u iznosu od 31 milijun eura. U istu je svrhu u veljači 2006. godine potpisao ugovor o darovnici Švedske agencije za međunarodni razvoj u iznosu od 2 milijuna USD. Projektom se nastoji uspostaviti novi, racionalniji i djelotvorniji sustav usmjeren prema socijalno najugroženijim građanima, odnosno socijalno osjetljivim skupinama. To razumijeva dalju decentralizaciju i prenošenje ovlasti na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kako bi službe bile što djelotvornije i dostupnije građanima; sustavnije poticanje i financijsku potporu djelovanju nevladinih organizacija i humanitarnih udruga; bolju usmjerenost novčanih naknada pri čemu će se uvažavati specifičnosti određenih područja zbog običaja i načina življenja, te potreba i interesa korisnika; kvalitetnije pružanje institucijskih i izvaninstitucijskih socijalnih usluga; kvalitetniju informiranost o socijalnim pravima, te informatizaciju sustava. Projekt provodi Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi u suradnji sa svim mjerodavnim institucijama, a čine ga tri komponente koje se odnose na poboljšanje u pružanju socijalnih usluga putem razvoja niza socijalnih programa, osnaživanje informacijskog i upravljačkog sustava čime će se podržati

Rok:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. povećanje broja korisnika usluga izvaninstitucijskih oblika skrbi

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

6. Razviti sustav informiranja i edukacije osoba s invaliditetom i njihovih roditelja

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, znanstvene i stručne institucije, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, mediji

Aktivnosti:

1. informirati osobe s invaliditetom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava u sustavu socijalne skrbi
2. osigurati financijske potpore radi unapređivanja znanja i vještina osoba s invaliditetom i njihovih roditelja putem projekata i programa udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. dostupnost informacija osobama s invaliditetom i njihovim roditeljima
2. iznos odobrenih financijskih potpora za programe i projekte udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom i broj provedenih edukacija

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

7. Izraditi stručnu i analitičku podlogu o mogućnostima unapređenja prava s osnove invaliditeta, te predložiti donošenje odgovarajućih propisa

Nositelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Sunositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi stručnu i analitičku podlogu za poboljšanje prava s osnova invaliditeta
2. izraditi prijedloge modela financiranja
3. izrada propisa za poboljšanje prava s osnova invaliditeta
4. izraditi stručnu i analitičku podlogu za izmjenu i dopunu propisa o profesionalnoj rehabilitaciji u sustavu mirovinskog osiguranja
5. izraditi propise o profesionalnoj rehabilitaciji u sustavu mirovinskog osiguranja
6. izraditi jedinstvenu listu svih oštećenja za sve kategorije osoba s invaliditetom neovisno o načinu i uzrocima nastanka
7. izraditi pravne podloge

novi model organizacije temeljen na načelu "one stop shop-a", te poboljšanje infrastrukture u ustanovama socijalne skrbi, što će pridonijeti podizanju kvalitete življenja korisnika.

8. utvrditi jedinstveno tijelo vještačenja
9. predložiti i osigurati način financiranja

Rokovi:

1. srpanj 2008. godine
2. - 4. prosinac 2008. godine
5. - 6. srpanj 2009. godine
7. - 9. prosinac 2007. godine

Indikatori provedbe:

1. izrađena stručna i analitička podloga za poboljšanje prava s osnova invaliditeta
2. izrađen prijedlog modela financiranja
3. izrađen propis za poboljšanje prava s osnova invaliditeta
4. izrađena stručna i analitička podloga za izmjenu i dopunu propisa o profesionalnoj rehabilitaciji u sustavu mirovinskog osiguranja
5. izrađen propis o profesionalnoj rehabilitaciji u sustavu mirovinskog osiguranja
6. izrađena jedinstvena lista svih oštećenja za sve kategorije osoba s invaliditetom neovisno o načinu i uzrocima nastanka
7. izrađena pravna podloga
8. utvrđeno jedinstveno tijelo vještačenja
9. predložen i osiguran način financiranja

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

8. Predložiti dodatne mjere radi unapređenja provođenja profesionalne rehabilitacije

Nositelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje

Aktivnosti:

1. uskladiti propise o profesionalnoj rehabilitaciji
2. izraditi i donijeti propise o modelu financiranja profesionalne rehabilitacije

Rokovi:

srpanj 2008. godine

Indikatori provedbe:

1. usklađeni propisi o profesionalnoj rehabilitaciji
2. izrađeni i doneseni propisi o modelu financiranja profesionalne rehabilitacije

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

2.6. STANOVANJE, MOBILNOST I PRISTUPAČNOST

UVOD

Stanovanje, mobilnost i pristupačnost osnovni su preduvjeti za provođenje svih aktivnosti svakodnevnog življenja osoba s invaliditetom i njihovog uključivanja u zajednicu. To područje u Republici Hrvatskoj uređuju sljedeći propisi: za pristupačnost – Zakon o građnji³⁴, Pravilnik o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene

³⁴ «Narodne novine», broj 175/03 i 100/04

pokretljivosti³⁵; Zakon o zaštiti i spašavanju³⁶ (u području elektroničkih usluga gluhih osobama), a u području mobilnosti – Zakon o sigurnosti prometa na cestama³⁷, Zakon o prijevozu u cestovnom prometu³⁸, Zakon o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu³⁹, Zakon o sigurnosti u željezničkom prometu⁴⁰, Pravilnik o znaku pristupačnosti⁴¹, Zakon o kretanju slijepe osobe s pomoću psa vodiča⁴² i brojni drugi propisi.

Za sva ova područja uočava se potreba razvoja standarda. Zahvaljujući kvalitetnim propisima u području prilagodbe građevina učinjeni su veliki pomaci, čemu je posebno pridonio Projekt rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom kroz koji su od 2004. - 2006. godine prilagođeni javni objekti u 26 gradova na području Republike Hrvatske.

S obzirom na dobru suradnju države i nevladinog sektora u području pristupačnosti učinjeni su veliki pomaci. Primjerice, nema gradnje prometnica bez upuštanja rubnjaka; na brojnim se raskrižjima postavljaju zvučni semafori uređaji; postavljaju se taktilne površine za slijepe osobe, kao i zvučne i vizualne najave u vozilima javnoga prijevoza; omogućen je i prijevoz korisnika s psom vodičem slijepih u svim sredstvima javnoga prijevoza i ulazak u sve građevine javne namjene. Kad je riječ o prijevozu, u nekim su sredinama učinjeni veliki pomaci (posebno prilagođena kombi vozila, niskopodni tramvaji i autobusi), no postoji niz sredina u kojima će tek trebati uvesti ove oblike prijevoza. Bit će potrebno obratiti posebnu pozornost na uvođenje prilagođenih međugradskih autobusnih linija. Neophodna je dostupnost javnog prijevoza na svim linijama, pristupačnost voznog reda i vozila, te osiguravanje pružanja jasnih i dostupnih informacija na terminalima i u vozilima.

Budući je prijevoz osnovni preduvjet za postizanje jednakih mogućnosti, planira se njegovo unapređenje sukladno europskim standardima, s ciljem da cjelokupni prijevozni lanac postane pristupačan svim osobama s invaliditetom. Ista načela valja poštovati i u stvaranju pristupačne prometne infrastrukture.

Uzimajući u obzir ljudsku različitost, a radi osiguravanja ravnopravnih mogućnosti u ekonomiji, izgrađenom okruženju, komunikacijama, uslugama, kulturi, turizmu, športu i dr., u razdoblju provođenja Strategije, jedna od najvažnijih zadaća bit će promicanje "Univerzalnog dizajna". "Univerzalni dizajn" označava oblikovanje proizvoda, okruženja, programa i usluga na način da ih mogu koristiti svi ljudi u najvećoj mogućoj mjeri, bez potrebe prilagođavanja ili posebnog oblikovanja. "Univerzalni dizajn" neće isključivati pomoćne naprave za određene skupine osoba s invaliditetom u onim slučajevima kada je to potrebno. Time će se postići pojednostavljenje života svima na način da se izgrađeno okruženje učini pristupačnim, uporabljivim i razumljivim. Svakako ovdje valja istaknuti i potrebu jednokratne prilagodbe stambenog prostora osobe s invaliditetom.

U ovome će značajnu ulogu imati jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje će, poštujući posebnosti socijalnoga položaja osoba s invaliditetom, morati posebnu pozornost usmjeriti na učinkovitije stambeno zbrinjavanje ove populacije.

CILJEVI

- postupno uspostaviti okruženje pristupačno osobama s invaliditetom primjenom načela Univerzalnog dizajna, izbjegavajući na taj način stvaranje novih zapreka
- omogućiti dostupnost prijevoza za sve osobe s invaliditetom
- razviti edukacijske programe vezane uz primjenu Univerzalnog dizajna

³⁵ «Narodne novine», broj 151/05

³⁶ «Narodne novine», broj 174/04

³⁷ «Narodne novine», broj 105/04

³⁸ «Narodne novine», broj 178/04, 48/05, 151/05 i 111/06

³⁹ «Narodne novine», broj 97/00

⁴⁰ «Narodne novine», broj 40/07

⁴¹ «Narodne novine», broj 16/05, 66/05, 15/06, 112/06

⁴² «Narodne novine», broj 131/98

- osigurati pristup informacijama i komunikacijama svim osobama s invaliditetom
- osigurati primjenu suvremenih tehnologija
- ustanoviti sustav pomoći kod rješavanja stambenog pitanja za osobe koje su doživjele invaliditet trenutnim stradavanjem ili naglom bolešću.

1. Osigurati pristupačnost građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti

Nositelj: Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva

Sunositelji: Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, vlasnici i nositelji drugih stvarnih prava na tim građevinama, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. nadzirati osiguravanje pristupačnosti svih novih građevina stambene i stambeno-poslovne namjene, javne i poslovne namjene kao što su: građevine trgovačke, ugostiteljske i/ili turističke namjene, poštanske i/ili telekomunikacijske građevine, građevine za pružanje usluga prometa novcem i druge financijske usluge, građevine upravne i slične namjene, zdravstveno-socijalne i rehabilitacijske namjene, građevine koje osobe s invaliditetom učestalo koriste, građevine odgojne i obrazovne namjene, građevine kulturne namjene, građevine prometne namjene, građevine športske i rekreacijske namjene, građevine zabavne namjene, građevine vjerske namjene, građevine za izvršavanje zatvorske kazne, prostori i površine javne namjene, građevine druge namjene – osnivanjem stručnih radnih skupina sa razine Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom i povjerenstava na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
2. utvrditi stanje i potrebe prilagodbe postojećih građevina s ciljem osiguranja pristupačnosti temeljem operativnih godišnjih planova
3. osigurati prilagodbu postojećih građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti
4. nadzirati osiguravanje elemenata pristupačnosti za neovisno življenje osoba s invaliditetom.

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj intervencija na novim građevinama u kojima je bilo potrebno osigurati pristupačnost
2. utvrđeno stanje i potrebe prilagodbe postojećih građevina
3. broj postojećih građevina u kojima je osigurana pristupačnost
4. broj postojećih građevina u kojima su osigurani elementi pristupačnosti za neovisno življenje osoba s invaliditetom i broj intervencija koje je bilo potrebno poduzeti

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

2. Osigurati pristupačnost javnog prometa

Nositelj: Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka

Sunositelji: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. osigurati stajališta i perone, parkirališna mjesta, javne pješačke površine, semafore, pješačke prijelaze, pješačke otoke i raskrižja prilagođena osobama s invaliditetom, na svim mjestima na kojima to nije učinjeno, a sukladno Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti
2. osigurati pristupačnost javnih prijevoznih sredstava osobama s invaliditetom: na svim međugradskim linijama na kojima to nije učinjeno, uvesti prilagođene autobuse, prilagođene željezničke vagona, željezničke kolodvore opremiti podiznim platformama za ukrcaj-iskrcaj osoba u invalidskim kolicima, u gradskom prijevozu osigurati prilagođena vozila za osobe s invaliditetom, osigurati pristupačnost brodova i zrakoplova, osigurati prilagođeni taksi prijevoz za osobe s invaliditetom
3. na odgovarajući način informirati stanovništvo o međugradskim vlakovima i željezničkim kolodvorima na kojima postoji mogućnost transfera osoba u invalidskim kolicima

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj osiguranih stajališta i perona, parkirališnih mjesta, javnih pješačkih površina, semafora, pješačkih prijelaza, pješačkih otoka i raskrižja prilagođenih osobama s invaliditetom
2. broj osiguranih pristupačnih javnih prijevoznih sredstava osobama s invaliditetom: na međugradskim linijama, broj uvedenih prilagođenih autobusa, prilagođenih željezničkih vagona, broj željezničkih kolodvora opremljenih podiznim platformama za ukrcaj-iskrcaj osoba u invalidskim kolicima, broj osiguranih prilagođenih vozila za osobe s invaliditetom u gradskom prijevozu, broj osiguranih pristupačnih brodova i zrakoplova, broj osiguranih prilagođenih taksi vozila za osobe s invaliditetom
3. na odgovarajući način informirano stanovništvo o međugradskim vlakovima i željezničkim kolodvorima na kojima postoji mogućnost transfera osoba u invalidskim kolicima

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti, prijevoznim poduzećima koja svoja vozila prilagode prijevozu osoba s invaliditetom, osigurati mogućnost financijskog benefita (sufinanciranje, oslobođanje dijela poreza i sli.)

3. Osigurati primjenu potpornih tehnologija radi unapređenja mobilnosti osoba s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo mora, turizma prometa i razvitka

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Aktivnost:

1. izmijeniti i/ili donijeti nove propise u cilju poboljšanja osobne mobilnosti primjenom suvremenih tehničkih pomagala i novih tehnologija

Rok:

2010. godina

Indikator provedbe:

1. izmijenjeni i/ili doneseni novi propisi u cilju poboljšanja osobne mobilnosti primjenom suvremenih tehničkih pomagala i novih tehnologija

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

4. Osigurati posebnu proračunsku poziciju na kojoj će se iskazivati planirana i utrošena financijska sredstva za uklanjanje građevinskih i drugih prepreka

Nositelji: središnja tijela državne uprave

Sunositelji: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Aktivnost:

1. osigurati posebnu proračunsku poziciju u svim tijelima državne uprave i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na kojoj će se planirati i iskazivati utrošena financijska sredstva za uklanjanje građevinskih i drugih prepreka uzevši u obzir uvođenje Univerzalnog dizajna

Rok:

2008. godina

Indikator provedbe:

1. osigurana posebna proračunska pozicija na kojoj će se planirati i iskazivati utrošena financijska sredstva za uklanjanje građevinskih i drugih prepreka uzevši u obzir uvođenje Univerzalnog dizajna

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

5. Poticati razvoj Univerzalnog dizajna

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo kulture, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo unutarnjih poslova, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. poticati uvođenje Univerzalnog dizajna u nastavni program svih zanimanja uključenih u izgradnju okruženja
2. provesti edukaciju interesnih skupina o pitanjima pristupačnosti s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom
3. osnovati Fond za Univerzalni dizajn u kojemu bi se osiguravala sredstva za njegov razvoj i primjenu
4. poticati primjenu Univerzalnog dizajna

Rokovi:

1.-2. 2008. godina

3. 2009. godina

4. kontinuirano od 2009. godine

Indikatori provedbe:

1. uvedene osnove Univerzalnog dizajna u nastavni program svih zanimanja uključenih u izgradnju okruženja
2. broj provedenih edukacija interesnih skupina o pitanjima pristupačnosti s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom
3. osnovan Fond za Univerzalni dizajn u kojem će se osiguravati sredstva za njegov razvoj i primjenu
4. primjena Univerzalnog dizajna

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

***Napomena:** Univerzalni dizajn označava oblikovanje proizvoda, okruženja, programa i usluga na način da ih mogu koristiti svi ljudi u najvećoj mogućoj mjeri, bez potrebe prilagođavanja ili posebnog oblikovanja. Univerzalni dizajn neće isključivati pomoćne naprave za određene skupine osoba s invaliditetom u onim slučajevima kada je to potrebno.

6. Osigurati različite oblike pomoći na području komunikacije osobama s invaliditetom kako bi se olakšao pristup javnim objektima i prostorima otvorenim za javnost

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo kulture, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. razviti sustave komunikacije s gluhim i gluhoslijepim osobama za javne priredbe i manifestacije
2. osobama s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta osigurati osobnog asistenta, gluhim, gluhoslijepim i slijepim osobama osigurati odgovarajuću pomoć u vidu posrednika, uključujući vodiče, čitače i tumače/prevoditelje za znakovni jezik i ostale oblike komunikacija kojima se osobe s invaliditetom koriste kako bi se olakšao pristup javnim objektima i prostorima otvorenim za javnost i odgovarajuće praćenje događanja u navedenim prostorima

Rokovi:

2009. godina

Indikatori provedbe:

1. razvijeni sustavi komunikacije s gluhim i gluhoslijepim osobama za javne priredbe i manifestacije
2. osigurani osobni asistenti za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta te osigurani posrednici, uključujući vodiče, čitače i tumače//prevoditelje za znakovni jezik i ostale oblike komunikacija kojima se osobe s invaliditetom koriste

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

7. Unaprijediti informatičku pismenost osoba s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Središnji državni ured za e-Hrvatsku, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. promicati pristupačnost novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i sustava
2. educirati osobe s invaliditetom za korištenje suvremenih informatičkih sustava

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. osigurana pristupačnost novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i sustava

2. broj educiranih osoba s invaliditetom za korištenje suvremenih informatičkih sustava
Potrebna financijska sredstva:
Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

2.7. PROFESIONALNA REHABILITACIJA, ZAPOŠLJAVANJE I RAD

UVOD

Profesionalna rehabilitacija predstavlja samo jedan od aspekata cjelovitoga rehabilitacijskog procesa koji još čine pravni, biološki, ekonomski, medicinski, sociološki, psihološki, edukacijski i tehnološki aspekt⁴³. Iako se primarno odnosi na profesionalni aspekt u rehabilitaciji, profesionalna rehabilitacija nema za cilj samo osposobljavanje osobe s invaliditetom za rad, već je on mnogo složeniji, a u sebi sadrži i radno-socijalnu, kao i širu socijalnu integraciju osobe. Sustav profesionalne rehabilitacije sastoji se od tri uzastopne komponente: profesionalnog usmjeravanja, osposobljavanja za produktivni rad i zapošljavanja.

Pravo na rad i zapošljavanje osoba s invaliditetom jedno je od temeljnih ljudskih prava i onemogućavanje ostvarivanja toga prava predstavlja njihovo kršenje i diskriminaciju. Međutim, gledajući s aspekta zapošljavanja osoba s invaliditetom, mjere osiguravanja njihove konkurentnosti na tržištu rada treba poduzeti vrlo rano, u razdoblju njihova djetinjstva i mladosti, odnosno stjecanja i utvrđivanja invaliditeta, kada posebnu pozornost treba posvetiti otkrivanju i razvoju njihova intelektualnog i radnog potencijala. S druge strane, invaliditet ne mora nužno biti prisutan od najranije dobi, već se može pojaviti tijekom života pojedinca, a vrlo često je i posljedica rada i događaja u radnoj dobi.

Od rada osoba s invaliditetom brojne su koristi za društvo u cjelini, no najveća je svakako ekonomska isplativost. Nema tako bogate države koja bi se mogla odreći sredstava (materijalnog doprinosa) što ih svojim radom privređuju osobe s invaliditetom. Cilj je da one postanu stvaratelji, a ne isključivo korisnici sredstava državnog proračuna⁴⁴. Osim toga, radom ovih osoba smanjuju se socijalna i druga davanja, kojima se, ako nisu zaposleni, osigurava njihova egzistencija, pa i zadovoljavanje njihovih specifičnih potreba.

I same osobe s invaliditetom imaju brojne koristi od svojega rada. Primjerice, zaposlene osobe s invaliditetom imaju bolju sliku o sebi i više samopoštovanja i samopouzdanja u odnosu na nezaposlene, društveno su aktivnije, općenito su prilagodljivije na promjene i kompetentnije u svakodnevnom osobnom životu, ekonomski su superiornije, zaposlene osobe s invaliditetom manje poboljšavaju nego nezaposlene i dr.

Jedna od najvećih zapreka zapošljavanju osoba s invaliditetom je negativan stav društva zasnovan na stereotipima i predrasudama o slabijim radnim potencijalima osoba s invaliditetom. Međutim, pokazuje se da je najbolje sredstvo u otklanjanju spomenutih stereotipa i predrasuda upravo rad ovih osoba. O tome svjedoče rezultati pojedinih istraživanja koja navode da kao razlog zapošljavanja osoba s invaliditetom poslodavci navode upravo dosadašnja iskustva sa zaposlenim osobama s invaliditetom.

⁴³ Rački, J., 1997., Teorija profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom, Fakultet za defektologiju, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb

⁴⁴ Rački, J., 1997., Teorija profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom, Fakultet za defektologiju, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb

Poboljšanje položaja osoba s invaliditetom na tržištu rada ovisi o cijelom nizu čimbenika koji pridonose krajnjem cilju postizanja zapošljavanja takvih osoba. Da bi se ostvario ovaj cilj, neophodno je povezati djelatnosti obrazovanja, zdravstva, civilnog društva i institucija koje djeluju na tržištu rada.

Zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom ovisi o poslodavcima, ali i o samim osobama s invaliditetom i njihovoj spremnosti i upornosti kojom će iskoristiti prilike za školovanje i radno osposobljavanje.

Uloga države je omogućiti osobama s invaliditetom školovanje i druge oblike radnog osposobljavanja, opremanje radnog mjesta potrebnim pomagalicama, korištenje usluga asistenta kada je to potrebno, te materijalno poticati njihovo zapošljavanje, a u prihvatljivoj mjeri i obvezati poslodavce na njihovo zapošljavanje. Važan je i doprinos stručnjaka, međutim za poboljšanje postojećeg stanja najvažnije je usklađeno djelovanje različitih sustava, institucija, udruga i pojedinaca koji djeluju na tržištu rada.

Donošenje Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom⁴⁵ predstavlja veliki korak u rješavanju problematike zapošljavanja osoba s invaliditetom. Navedenim Zakonom predviđeno je i ostvareno osnivanje Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom čija je temeljna zadaća postizanje osnovnog cilja Zakona – poticaj zapošljavanju osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada.

Međutim, da bi se proces zapošljavanja osoba s invaliditetom unaprijedio i ubrzao, potrebno je, prije svega, utvrditi učinke provođenja dosadašnje politike zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom, zatim osmisliti dodatne programe i modele sufinanciranja poslodavaca, te osmisliti i mjere pozitivne diskriminacije za zapošljavanje pojedinih, još uvijek teže zapošljivih skupina osoba s invaliditetom. Također je potrebno kontinuirano raditi na podizanju razine svijesti o potrebi zapošljavanja osoba s invaliditetom, kao i na spoznaji o njihovim radnim i socijalnim vrijednostima.

CILJEVI

- provoditi nediskriminacijsku politiku u području radno-socijalne integracije osoba s invaliditetom, odnosno promicati aktivnu participaciju osoba s invaliditetom u području profesionalne rehabilitacije, zapošljavanja i rada
- poticati stjecanje znanja, vještina i navika potrebnih za zapošljavanje i zadržavanje posla
- poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada primjenjujući sve dostupne pozitivne mjere
- provoditi zapošljavanje u zaštićenim uvjetima
- provoditi zapošljavanje uz podršku
- poticati alternativne oblike rada
- poticati uključivanje u rad u radnim centrima

MJERE

1. Provesti evaluaciju primjene postojeće zakonske regulative i aktualne politike u području rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom od strane nezavisnog tijela

Nositelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Sunositelji: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa,

⁴⁵ «Narodne novine», broj 143/02, 33/05

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska udruga poslodavaca, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, ustanove za rehabilitaciju osoba s invaliditetom, znanstvene institucije, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu primjenjivosti odredaba Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i podzakonskih akata te njihove usklađenosti s postojećom zakonskom regulativom iz područja obrazovanja, zdravstvene zaštite, socijalne skrbi i mirovinskog osiguranja i radnog zakonodavstva te zakonodavstva Europske unije
2. izraditi prijedlog izmjena odredaba Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i podzakonskih akata
3. dosljedno primjenjivati Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i podzakonske akte, periodično izvješćivati javnost te informirati potencijalne korisnike

Rokovi:

1. prosinac 2007. godine
2. lipanj 2008. godine
3. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. identificirane teškoće u primjeni Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i podzakonskih akata
2. izrađen i usvojen prijedlog izmjena odredaba Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i podzakonskih akata
3. povećana stopa zapošljavanja i stopa zaposlenosti osoba s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna i iz posebnih doprinosa Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

2. Osigurati mehanizme zaštite od diskriminacije u području zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Sunositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Hrvatska udruga poslodavaca, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, znanstvene institucije, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, mediji

Aktivnosti:

1. izraditi analizu provedbe članka 10. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom
2. provesti istraživanje o diskriminaciji u području zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom
3. izraditi plan razvoja Strategije za sprečavanje identificiranih diskriminirajućih oblika ponašanja pri zapošljavanju i radu osoba s invaliditetom u skladu s nacionalnim dokumentima i dokumentima Europske unije

4. provoditi medijsku kampanju o potrebi sprečavanja diskriminacije pri zapošljavanju i radu osoba s invaliditetom
5. informirati javnost o potrebi osiguravanja mehanizama sprečavanja dvostruke diskriminacije pojedinih skupina osoba s invaliditetom (npr. žene s invaliditetom, osobe s kombiniranim teškoćama i slično)
6. provoditi sustavne edukacije osoba s invaliditetom, poslodavaca, djelatnika u javnim službama o oblicima diskriminacije u području zapošljavanja i rada te o načinima sprečavanja diskriminacije kroz provedbu Strategije za sprečavanje identificiranih diskriminirajućih oblika ponašanja pri zapošljavanju i radu osoba s invaliditetom
7. utvrditi učinke izrade Strategije, provođenja medijske kampanje te provedenih edukacija o sprečavanju diskriminacije pri zapošljavanju i radu osoba s invaliditetom

Rokovi:

1. prosinac 2007. godine
2. - 3. prosinac 2008. godine
4. - 6. kontinuirano
7. periodično: prosinac 2009. godine, prosinac 2012. godine, prosinac 2015. godine

Indikatori provedbe:

1. utvrđen broj zaposlenih osoba s invaliditetom sukladno članku 10. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom
2. utvrđen stupanj izloženosti diskriminaciji i oblici diskriminirajućeg ponašanja pri zapošljavanju i radu osoba s invaliditetom
3. izrađen plan razvoja Strategije za sprečavanje identificiranih diskriminirajućih oblika ponašanja pri zapošljavanju i radu osoba s invaliditetom
4. broj osoba uključenih u edukacije, okrugle stolove, radionice i slično, o potrebi sprečavanja diskriminacije pri zapošljavanju, broj izdanih publikacija o navedenoj temi, broj realiziranih informativnih emisija
5. broj tiskanih materijala, održanih informativnih emisija, televizijskih i radio emisija o potrebi sprečavanja diskriminacije pri zapošljavanju (s posebnim naglaskom na dvostruku diskriminaciju pojedinih skupina osoba s invaliditetom) te ciljevima Strategije za sprečavanje identificiranih diskriminirajućih oblika ponašanja pri zapošljavanju i radu osoba s invaliditetom
6. broj osoba uključenih u edukacije, okrugle stolove, radionice i drugo o sprečavanju diskriminacije pri zapošljavanju i radu osoba s invaliditetom
7. utvrđen stupanj izloženosti diskriminaciji i oblici diskriminirajućeg ponašanja pri zapošljavanju i radu osoba s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti i iz posebnih doprinosa Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

3. Osnovati regionalne centre za profesionalnu rehabilitaciju

Nositelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Sunositelji: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, ustanove za rehabilitaciju osoba s invaliditetom, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. osnovati i pravno ustrojiti regionalne centre za profesionalnu rehabilitaciju
2. provoditi različite faze profesionalne rehabilitacije

Rokovi:

1. prosinac 2008. godine
2. 2009. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. ustrojeni regionalni centri za profesionalnu rehabilitaciju
2. povećana stopa zapošljavanja i ostalih oblika radnog angažiranja osoba s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i iz posebnih doprinosa Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

4. Omogućiti pristup osoba s invaliditetom profesionalnom usmjeravanju (profesionalna orijentacija) bez obzira na životnu dob, obrazovanje i radni status

Nositelji: Hrvatski zavod za zapošljavanje i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Agencija za strukovno obrazovanje, Agencija za obrazovanje odraslih, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, regionalni centri za profesionalnu rehabilitaciju, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, ustanove za rehabilitaciju osoba s invaliditetom, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje

Aktivnosti:

1. identificirati osobe s invaliditetom koje imaju potrebu za profesionalnim usmjeravanjem uzimajući u obzir životnu dob, obrazovanje i radni status
2. ustrojiti službe za profesionalno usmjeravanje unutar obrazovnog sustava
3. educirati savjetnike za profesionalno usmjeravanje osoba s invaliditetom
4. umrežiti službe za profesionalno usmjeravanje i regionalne centre za profesionalnu rehabilitaciju

Rokovi:

1. kontinuirano
2. prosinac 2009. godine
3. - 4. prosinac 2010. godine

Indikatori provedbe:

1. broj osoba s invaliditetom identificiranih i upućenih na profesionalno usmjeravanje
2. ustrojene službe za profesionalno usmjeravanje učenika unutar obrazovnog sustava
3. broj stručnih osoba iz različitih sustava uključenih u edukaciju
4. broj osoba uključenih u profesionalnu rehabilitaciju

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i iz posebnih doprinosa Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

5. Provoditi senzibilizaciju poslodavaca te ih poticati na zapošljavanje osoba s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Sunositelji: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska udruga poslodavaca, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, mediji

Aktivnost:

1. informirati poslodavce o mogućnostima zapošljavanja osoba s invaliditetom

Rok:

kontinuirano

Indikator provedbe:

1. broj tiskanih materijala, održanih informativnih televizijskih i radio emisija te informativnih skupova
2. porast stope zapošljavanja i stope zaposlenosti osoba s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i iz posebnih doprinosa Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

6. Osigurati učinkovite mjere za poticanje samozapošljavanja, odgovarajućih oblika zapošljavanja i zadržavanja zaposlenja osoba s invaliditetom na svim razinama

Nositelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Sunositelji: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Hrvatski zavod za zapošljavanje, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave Hrvatska udruga poslodavaca, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnost:

1. izraditi i provoditi mjere za poticanje samozapošljavanja, odgovarajućih oblika i zadržavanja zaposlenja na svim razinama

Rok:

kontinuirano

Indikator provedbe:

1. porast stope samozapošljavanja, stope zapošljavanja i stope zaposlenosti osoba s invaliditetom kroz poticajne mjere

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti i iz posebnih doprinosa Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

7. Utvrditi modele pri zapošljavanju osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada bez podrške (agencije, zadruge, radionice udruga za osobe s invaliditetom, radni asistent) i osigurati mjere provođenja podrške pri zapošljavanju

Nositelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Hrvatski zavod za zapošljavanje, znanstvene institucije, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećeg stanja u području zapošljavanja uz podršku
2. razraditi modele zapošljavanju uz podršku
3. uvesti institut radnog asistenta
4. informirati širu javnost o modelima zapošljavanja uz podršku

Rokovi:

1. prosinac 2008. godine
2. lipanj 2009. godine
3. prosinac 2009. godine
4. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. utvrđeno stanje u području zapošljavanja uz podršku
2. razrađeni modeli zapošljavanja uz podršku
3. uveden institut radnog asistenta
4. broj osoba uključenih u informiranje o modelima zapošljavanja uz podršku, broj tiskanih materijala, održanih radio i televizijskih emisija o modelima zapošljavanja uz podršku

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i iz posebnih doprinosa Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

8. Poticati dodjelu državnih poticaja gospodarskim subjektima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Sunositelji: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, Hrvatska udruga poslodavaca, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnost:

1. razraditi model dodjele državnih poticaja gospodarskim subjektima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom
2. primjenjivati model dodjele državnih poticaja gospodarskim subjektima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom
3. kontinuirano pratiti i godišnje izvještavati o rezultatima dodjele državnih poticaja gospodarskim subjektima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom

Rokovi:

1. 2008. godina
2. - 3. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. razrađen model dodjele državnih poticaja gospodarskim subjektima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom
2. povećani udjel dodijeljenih državnih poticaja gospodarskim subjektima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom
3. stopa zapošljavanja i stopa zaposlenosti osoba s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti i iz posebnih doprinosa Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

2.8. PRAVNA ZAŠTITA I ZAŠTITA OD NASILJA I ZLOSTAVLJANJA

UVOD

U skladu s načelom nediskriminacije, koje se promiče u svim temeljnim međunarodnim dokumentima na području ljudskih prava, kao i načelom jednakosti, koje je zaživjelo još od Opće deklaracije o ljudskim pravima, Republika Hrvatska se i na području zaštite osoba s invaliditetom opredijelila jamčiti ova načela Ustavom (čl. 3. i čl. 14.) te ih provoditi kroz zakonsku regulativu u praksi. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti ženama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju zbog njihove moguće povećane ranjivosti u društvenom okruženju.

Ustav Republike Hrvatske člankom 14. jamči jednakost pred zakonom, člankom 26. jednakost pred sudovima i tijelima koja imaju javne ovlasti, a člankom 27. se osigurava pravna pomoć. No s obzirom na specifičnosti koje prate osobe s invaliditetom glede ostvarivanja njihove poslovne sposobnosti, ukazuje se na potrebu poštivanja pozitivnih propisa kako bi osobe s invaliditetom što kvalitetnije uživale prava koja im pripadaju. Nadalje, u svrhu osiguravanja pristupa pravosuđu osobama s invaliditetom, nužno je u potpunosti ukloniti sve prepreke kako bi se osigurale pretpostavke za ostvarenje jednakih mogućnosti za korištenje ovim pravom. Stoga položaj svake države na globalnoj ljestvici, kojom se mjeri doprinos na području ljudskih prava, ovisi o količini i kvaliteti dodatne zaštite koju ona pruža osobama s invaliditetom u cilju postizanja ravnopravnosti s ostalim građanima.

Ustav Republike Hrvatske člancima. 22., 24. i 25. osigurava zaštitu osobnih sloboda i integriteta građana, što je potrebno učinkovito primjenjivati na osobe s invaliditetom u punoj mjeri i kroz primjerenu zakonsku regulativu, jednako kao i već postojeće međunarodne standarde. Brojne su mjere kojim se ova prava štite i kreću se od apsolutne zabrane zloporabe činjenice invaliditeta kao osnove za lišavanje slobode, preko osiguravanja jednakih ljudskih prava osobama s invaliditetom, do osiguravanja što bolje prilagodbe za ove osobe u ustanovama za osobe lišene slobode.

Međunarodni standard traži jednaki pristup pravu na stjecanje i promjenu državljanstva za osobe s invaliditetom i na način kao što je to regulirano za sve građane, te se apsolutno brani oduzimanje državljanstva ili pak lišavanje bilo kakvih prava u ovom segmentu po osnovi invaliditeta. Jednaki standard vezan uz pravo na ime, državljanstvo te saznanje o tome tko su im roditelji, imaju sva djeca bez ikakve diskriminacije, uključujući i djecu s teškoćama u razvoju.

Ranjivost s kojom se, u većoj ili manjoj mjeri, susreću osobe s invaliditetom pogodna je za zloporabu, slijedom čega su pojedine društvene skupine učestalije podvrgnute nasilju, što povećava opasnost višestruke viktimizacije (primjerice, žena koja je pripadnica nacionalne manjine i k tome osoba s težim oblikom invaliditeta). Ovaj posebice osjetljiv segment prvenstveno zahtjeva edukaciju i podizanje razine svijesti o potrebi poštivanja ljudskih prava kao i o važnosti prevencije i zaštite osoba s invaliditetom od svih oblika nasilja te provedbe nediskriminirajuće politike. Nužno je, uz preventivni, uspostaviti i učinkoviti zaštitni sustav kojim će se svi oblici nasilja nad osobama s invaliditetom međuresornom suradnjom uspješno suzbijati, počinitelji primjereno kažnjavati, a osobe s invaliditetom kao žrtve nasilja uspješno rehabilitirati i integrirati u društvo na ravnopravnoj osnovi. Od neprocjenjive je važnosti pri tome uloga civilnog društva, posebice udruga osoba s invaliditetom kao ključnih čimbenika podrške.

Temeljno ljudsko pravo na život univerzalna je, ali i nacionalna tekovina svih demokratskih sustava. Ono se u hrvatskom Ustavu dodatno jamči nepostojanjem instituta

smrtne kazne (čl. 21.), te je stoga ovo pravo jednako primjenjivo na sve građane, uključujući i osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju. Zbog iskustva tijekom Domovinskog rata, Republika Hrvatska se u međunarodnim okvirima zalaže za snaženje ovog načela u oružanim sukobima ili prirodnim katastrofama, odnosno za poduzimanje svih potrebnih mjera u svrhu zaštite osoba s invaliditetom u tim okolnostima.

Člankom 23. Ustava brani se zlostavljanje, kao i podvrgavanje liječničkim ili znanstvenim pokusima bez iskazivanja slobodnog pristanka. Međunarodnim standardima detaljnije se razrađuje politika zaštite osoba s invaliditetom na ovom području koja, uz prevenciju, traži i podizanje razine svijesti u svrhu smanjenja rizika od zlostavljanja te pridavanja posebne pozornosti žrtvama, poglavito kada se radi o posebno osjetljivim skupinama – ženama i djeci.

U Republici Hrvatskoj je u posljednje vrijeme znatno unaprijeđen pravni okvir zaštite od nasilja svih građana koji je prvenstveno namijenjen kvalitetnijoj zaštiti žrtva, a koji obuhvaća: Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (2003.)⁴⁶; izmjene i dopune Kaznenog zakona (2006.)⁴⁷ kojim su značajno povećane kazne za kaznena djela protiv braka, obitelji i mladeži te protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, te kojim se regulira zločin iz mržnje; Nacionalnu strategiju zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine (2004.)⁴⁸, s nizom mjera na ovom području, Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (2005.), utemeljen na propisima o zaštiti od nasilja u obitelji i Strategiji, s nizom detaljnih mjera za postupanje nadležnih tijela, kao i oblicima, sadržajem i načinom njihove suradnje u otkrivanju i suzbijanju nasilja i pružanju pomoći i zaštite žrtvama bilo kojeg oblika nasilja u obitelji, koji je usvojila Vlada RH; izmjene i dopune Obiteljskog zakona⁴⁹ (2006.); izmjene i dopune Protokola (2006.); te Nacionalni plan aktivnosti za prava i interese djece od 2006. - 2012. godine (2006.), koji poklanja posebnu pozornost djeci s teškoćama u razvoju te zlostavljanoj i zanemarenoj djeci.

CILJEVI

- omogućiti osobama s invaliditetom učinkovit pristup pravosuđu na ravnopravnoj osnovi s drugim osobama
- osigurati osobama s invaliditetom zaštitu i promicanje ostvarivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda na ravnopravnoj osnovi s drugim osobama
- uspostaviti učinkovite oblike zaštite od svih oblika nasilja i zlostavljanja

MJERE

1. Izvršiti reviziju postojećih propisa radi sprečavanja diskriminacije osoba s invaliditetom s posebnim naglaskom na žene s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju (radno zakonodavstvo, Zakon o mjenici, Zakon o čeku, Zakon o kazalištu)

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa

Sunositelji: Ministarstvo gospodarstva rada i poduzetništva, Ministarstvo financija, Ministarstvo kulture, Središnji državni ured za upravu, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

⁴⁶ «Narodne novine», broj 116/03

⁴⁷ «Narodne novine», broj 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05 i 71/06

⁴⁸ «Narodne novine», broj 182/04, usvojena od Vlade Republike Hrvatske

⁴⁹ «Narodne novine», broj 116/03, 17/04 i 136/04

1. izraditi analizu postojećih zakonskih propisa
2. osnovati Radne skupine za izradu izmjena i dopuna propisa
3. izraditi i usvojiti izmjene i dopune propisa

Rokovi:

1. - 2. 2007. godina
3. 2008. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza postojećih zakonskih propisa
2. osnovane Radne skupine za izradu izmjena i dopuna propisa
3. izrađene i usvojene izmjene i dopune propisa

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

2. Organizirati ciljano obrazovanje i usavršavanje policijskih i pravosudnih službenika u svrhu prilagodbe procesa svjedočenja i drugih sudskih postupanja, odnosno izjednačavanja prava osoba s invaliditetom na pristup navedenim procesima i postupcima

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo unutarnjih poslova

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećeg stanja i utvrditi potrebu za provedbom ciljanog obrazovanja
2. izraditi programe ciljanog obrazovanja i usavršavanja policijskih i pravosudnih službenika na ovom području
3. kontinuirano provoditi ciljano obrazovanje i usavršavanje policijskih i pravosudnih službenika

Rokovi:

1. 2007. godina
2. 2008. godina
3. 2008. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza postojećeg stanja i utvrđene potrebe za provedbom ciljanog obrazovanja
2. izrađeni programi ciljanog obrazovanja i usavršavanja policijskih i pravosudnih službenika na ovom području
3. broj i kvaliteta provedenih programa ciljanog obrazovanja policijskih i pravosudnih službenika
4. broj policijskih i pravosudnih službenika polaznika programa ciljanog obrazovanja

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati u okviru redovne djelatnosti iz državnog proračuna.

3. Uvesti institut pravobranitelja za osobe s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Aktivnost:

1. donijeti Zakon o pravobranitelju za osobe s invaliditetom

Rok:

2007. godina

Indikator provedbe:

1. donesen Zakon o pravobranitelju za osobe s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

4. Pružati osobama s invaliditetom odgovarajuću stručnu pravnu pomoć na svim razinama

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa

Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Aktivnosti:

1. donijeti Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći
2. osigurati pravno savjetovanje za osobe s invaliditetom na svim razinama putem udruga osoba s invaliditetom, seminarima ili individualnim savjetovanjem

Rokovi:

1. 2007./2008. godina
2. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. donesen Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći
2. broj održanih seminara

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

5. Učiniti odgovarajuće arhitektonske prilagodbe za osobe s invaliditetom u ustanovama za osobe lišene slobode

Nositelj: Ministarstvo pravosuđa

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećeg stanja i utvrditi potrebe za osiguravanje pristupačnosti u ustanovama za osobe lišene slobode
2. izraditi plan prilagodbe te utvrditi visinu i izvore potrebnih financijskih sredstava
3. provesti prilagodbu u cilju osiguranja pristupačnosti u ustanovama za osobe lišene slobode

Rokovi:

1. - 2. 2007./2008. godina
3. 2009. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza postojećeg stanja i utvrđene potrebe za osiguravanjem pristupačnosti u ustanovama za osobe lišene slobode
2. izrađen plan prilagodbe te utvrđene visine i izvori potrebnih financijskih sredstava
3. broj prilagođenih i pristupačnih ustanova za osobe lišene slobode

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

6. Organizirati kampanju o promicanju načela «informiranog pristanka» u medicinskim istraživanjima koja se provode nad osobama s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. osmisliti kampanju
2. izraditi promotivni materijal kampanje (letke, plakate...)
3. kontinuirano provoditi kampanju

Rokovi:

1. 2007. godina
2. 2008. godina
3. 2008. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. osmišljena kampanja
2. izrađen promotivni materijal kampanje
3. broj podijeljenih letaka i izloženih plakata
4. učinci i evaluacija provedbe kampanje

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

7. Organizirati seminare u cilju osnaživanja osoba s invaliditetom za borbu protiv svih oblika nasilja

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnost

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećeg stanja i utvrditi potrebe osoba s invaliditetom
2. izraditi program seminara
3. kontinuirano provoditi seminare

Rokovi:

1. 2007. godina
2. 2008. godina
3. 2008. i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza postojećeg stanja i utvrđene potrebe
2. izrađeni programi seminara
3. broj i kvaliteta provedenih seminara
4. broj osoba s invaliditetom - polaznika seminara
5. zadovoljstvo i evaluacija osoba s invaliditetom - polaznika seminara

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

8. Omogućiti osobama s invaliditetom dostupnost informacija o zaštiti od nasilja putem elektronskih i tiskanih medija

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske

Aktivnosti:

1. izraditi web stranice
2. redovito ažurirati i održavati web stranice
3. izraditi i tiskati letke, plakate i publikacije
4. distribuirati letke, plakate i publikacije korisnicima

Rokovi:

1. 2008. godina
2. kontinuirano
3. - 4. 2008. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj izrađenih web stranica
2. kvaliteta informacija i njihova dostupnost osobama s invaliditetom
3. zadovoljstvo osoba s invaliditetom kvalitetom i brojem izrađenih web stranica
4. kvaliteta i broj tiskanih letaka, plakata i publikacija
5. zadovoljstvo osoba s invaliditetom kvalitetom tiskanih materijala

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

9. Omogućiti osobama s invaliditetom - žrtvama nasilja odgovarajuću podršku za zapošljavanje

Nositelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Sunositelji: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu rezultata Nacionalnog akcijskog plana zapošljavanja za svaku godinu u odnosu na osobe s invaliditetom
2. izraditi plan zapošljavanja osoba s invaliditetom - žrtava nasilja
3. organizirati i održavati seminare u cilju informiranja javnosti o broju zaposlenih osoba s invaliditetom - žrtava nasilja
4. uspostaviti žensku mrežu za borbu protiv nasilja nad ženama s invaliditetom

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza rezultata Nacionalnog plana zapošljavanja za svaku godinu u odnosu na osobe s invaliditetom
2. izrađeni godišnji planovi zapošljavanja osoba s invaliditetom - žrtava nasilja
3. broj godišnje zaposlenih osoba s invaliditetom - žrtava nasilja
4. broj i kvaliteta održanih seminara
5. uspostavljena ženska mreža za borbu protiv nasilja nad ženama s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i iz posebnih doprinosa Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

10. Podizati razinu svijesti djelatnika u institucijama koje skrbe o osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju, o zabrani zlostavljanja i nasilja

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećeg stanja
2. izraditi program dodatnog stručnog obrazovanja djelatnika u institucijama koje skrbe o osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju
3. provoditi obrazovanje djelatnika o zabrani zlostavljanja i nasilja nad osobama s invaliditetom i djecom s teškoćama u razvoju

Rokovi:

1. - 2. 2008. godina
3. 2009. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza postojećeg stanja
2. izrađeni programi dodatnog stručnog obrazovanja djelatnika u institucijama koje skrbe o osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju
3. kvaliteta provedenih programa obrazovanja
4. broj polaznika programa obrazovanja
5. zadovoljstvo polaznika programa obrazovanja
6. učinci provedenih programa obrazovanja

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

11. Uklanjati stereotipe o oštećenju kod osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju kao mogućem uzroku nasilja nad njima, te se boriti protiv njihova stigmatiziranja

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa,

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, mediji

Aktivnosti:

1. organizirati različite aktivnosti (radionice, igraonice, tribine, savjetovanja) u cilju uklanjanja stereotipa o oštećenju kao mogućem uzroku nasilja nad osobama s invaliditetom i djecom s teškoćama u razvoju
2. provoditi radionice i igraonice za djecu, tribine i savjetovanja za odrasle osobe

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj i kvaliteta organiziranih i provedenih radionica i igraonica za djecu te tribina i savjetovanja za odrasle osobe
2. broj djece i odraslih osoba sudionika
3. zadovoljstvo sudionika
4. učinci provedenih aktivnosti

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

2.9. INFORMIRANJE, KOMUNIKACIJA I PODIZANJE RAZINE SVIJESTI

UVOD

Osnovno je načelo Akcijskog plana Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006.-2015., dužnost društva koje mora osigurati svim svojim građanima aktivnu podršku zdravom načinu života, sigurnijem okruženju, primjerenoj

zdravstvenoj skrbi, rehabilitaciji i podršci u zajednici, kako bi u najmanjoj mogućoj mjeri osjetili posljedice invaliditeta.

Obveza je svake države članice poduzeti odgovarajuće mjere, uvažavajući potrebe osoba s invaliditetom, kojima bi im se osigurao i zajamčio pristup informacijama i komunikacijama. Konkretno, to obvezuje one koji šalju informacije da omoguće primanje i prosljeđivanje informacija osobama s invaliditetom na onoj razini kvalitete i kvantitete koja je omogućena i ostalim članovima društva, a uvažavajući pritom specifičnosti njihovih potreba.

Treba se suprotstavljati diskriminirajućim i stigmatizirajućim oblicima ponašanja koji posredno ili neposredno ometaju ili onemogućuju sudjelovanje osoba s invaliditetom u društvu. Nužno je odgovarajućim mjerama potaknuti informiranje javnosti o objektivnim spoznajama o invaliditetu i njegovim posljedicama, o načinu i željenoj kvaliteti zadovoljavanja potreba osoba s invaliditetom, te o subjektivnim poteškoćama koje su u svakodnevnom životu osoba s invaliditetom potaknute negativnim stavovima i nerazumijevanjem okoline. Sve države će stoga usmjeriti svoje djelovanje na promjenu negativnih stavova prema osobama s invaliditetom i poticati razmatranje aktualnih pitanja invaliditeta u medijima. Upravo se iz tog razloga u Nacionalnoj strategiji ovim potrebama osoba s invaliditetom posvećuje posebno područje da bi se naglasile i precizirale odgovarajuće strategije za razvoj informiranja, komunikacije i podizanja razine svijesti, kako bi osobe s invaliditetom, u najvećoj mogućoj mjeri i kada god je to moguće, samostalno kontrolirale uvjete vlastita života.

Preduvjet takvom aktivnom pristupu, u okviru rehabilitacijsko-integracijskog modela, jest pristup informacijama putem odgovarajućega komunikacijskog sustava. No unatoč sve bržem razvoju tehnologije i osmišljavanju brojnih pomagala u komunikaciji, bit će potrebno poboljšati dostupnost informacija i komunikacija za mnoge osobe s invaliditetom.

U Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo postoje dvije internet stranice, www.zdravlje.hr i www.hczj.hr, koje su potencijalni elektronički prostor za komunikaciju između osoba s invaliditetom, između liječnika i osoba s invaliditetom, prostor za promicanje zdravih načina života i objavljivanje javnih radova.

Važno je da se osobe s invaliditetom uključe u sva sredstva elektroničke komunikacije, internet, videotelefone i ostalo, tim više što za mnoge od njih korištenje novih pomagala može značiti novi oblik kvalitete međusobnih interakcija, zasnivanja i vođenja posla, informiranja i ostvarenja prava, sudjelovanja u odlučivanju i općenito veće samostalnosti u svakodnevnom životu. Osobama s invaliditetom moraju biti dostupni oni komunikacijski sustavi koje one mogu koristiti (npr. telefonski prijenosnici, sustavi tekstualne i videokomunikacije), dok je u pogledu razvoja i oblikovanja novih komunikacijskih i informacijskih sustava potrebno konzultirati osobe s invaliditetom. Time bi se u svakodnevnoj praksi primijenili europski standardi o korištenju inkluzivnih novih tehnologija u svrhu potpunog sudjelovanja osoba s invaliditetom.

CILJEVI

- osigurati dostupnost primanja i odašiljanja informacija u skladu sa specifičnostima potreba i mogućnosti osoba s invaliditetom
- povećati neovisnost u komuniciranju i informiranju osoba s invaliditetom, a time i samostalnost i kvalitetu života općenito
- osigurati razinu svijesti u društvu koja će omogućiti osobama s invaliditetom da ostvaruju svoja prava i sudjeluju u svakodnevnom životu zajednice kao punopravni, aktivni članovi društva

MJERE

1. Omogućiti slobodno pretraživanje, primanje i prosljeđivanje informacija prema izboru pojedinca – osobe s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s drugim članovima društva

Nositelj: Središnji državni ured za e-Hrvatsku

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo kulture, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, znanstvene i stručne institucije, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. učiniti dostupnima službene informacije osobama s invaliditetom u prihvatljivim oblicima i tehnologijama, ovisno o individualnim mogućnostima komuniciranja pojedinca – osobe s invaliditetom
2. provesti istraživanje u svrhu snimanja postojećeg stanja (koje načine i sredstva komunikacije koriste osobe s invaliditetom, npr. znakovni jezik, Braillevo pismo, tumače itd.) i procjene potreba educiranja i informiranja o korištenju novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija
3. provesti edukaciju osoba s invaliditetom o korištenju novih i postojećih raspoloživih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i osigurati dostupnost svih materijala za obrazovanje osobama s invaliditetom i njihovu usklađenost s postojećim standardima pristupačnosti
4. osmisлити odgovarajuću evaluaciju dostupnosti primanja i odašiljanja informacija, te kvalitete komunikacije osoba s invaliditetom na temelju prethodno snimljenog postojećeg stanja i stanja nakon provedene edukacije
5. osmisлити odgovarajuću evaluaciju i praćenje kvalitete života osoba s invaliditetom koje su bile uključene u programe edukacije o korištenju informacijskih i komunikacijskih tehnologija
6. osigurati elektroničko glasovanje na izborima i dobivanje dokumenata preko formulara koji su na internetu.

Rokovi:

1. kontinuirano
2. 2007. /2008. godina
3. kontinuirano
4. jednom godišnje
5. jednom godišnje
6. 2007. godina

Indikatori provedbe:

1. - 5. dostupnost službenih informacija svim osobama s invaliditetom sukladno individualnim mogućnostima komuniciranja pojedinca – osobe s invaliditetom
6. osigurano elektroničko glasovanje na izborima i dobivanje dokumenata preko formulara koji su na internetu.

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

2. Koristiti nove tehnologije u cilju povećanja neovisnosti i kvalitete života osoba s invaliditetom

Nositelj: Središnji državni ured za e-Hrvatsku

Sunositelji: Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Hrvatska agencija za telekomunikacije, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. učiniti komunikacijske sustave pristupačnijima osobama i invaliditetom uz pomoć nove tehnologije
2. potaknuti javne službe i javna tijela na informiranje i komuniciranje u obliku koji je prihvatljiv osobama s invaliditetom
3. potaknuti privatna tijela na informiranje i komuniciranje na način prihvatljiv osobama s invaliditetom
4. poticati pristupačnost cijena pri razvoju, izradi i distribuciji pomoćnih, informacijskih i komunikacijskih tehnologija.
5. kontinuirano educirati sve zaposlene u javnim ustanovama u svrhu razumijevanja potreba i kvalitetnijeg pružanja usluga osobama s invaliditetom

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. - 5. evaluacija razine pristupačnosti komunikacijskih i informacijskih sustava te pristupačnosti cijena tih sustava za osobe s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

3. Jačati svijest o tome da same osobe s invaliditetom mogu najbolje zastupati svoje interese, podizati razinu svijesti o invaliditetu i pravima osoba s invaliditetom unapređivanjem stavova prema osobama s invaliditetom kao aktivnim i potpunim članovima društva

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. promicati pozitivnu sliku osoba s invaliditetom
2. upoznavati javnost o dobrim primjerima iz prakse na području rada, obrazovanja, kulture, stanovanja i drugog, putem sredstava javnog informiranja
3. poticati medije na uvođenje i održavanje redovitih općih i specijaliziranih informativnih programa u kojima bi se razmatrale aktualne poteškoće, ali i uspjesi u provođenju mjera Nacionalne strategije
4. poticati osobe s invaliditetom i njihove udruge na javnu promidžbu u suradnji s medijima

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. - 4. redovita i učestala nazočnost osoba s invaliditetom u sredstvima javnog priopćavanja

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

4. Podizati javnu svijest o pravima osoba s invaliditetom nizom različitih aktivnosti koje pridonose općoj toleranciji za raznolikosti u društvu

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, mediji

Aktivnosti:

1. usvojiti jedinstvenu nediskriminirajuću terminologiju u svim javnim istupima i tiskanim materijalima
2. koristiti odgovarajuće edukativne načine i sadržaje, na svim obrazovnim razinama, od predškolskih do visokoškolskih ustanova, približavati djeci i mladima znanja, informacije i iskustva o nastanku invaliditeta i invaliditetu općenito te o osobama s invaliditetom
3. organizirati stručne seminare za sve nositelje koji sudjeluju u provođenju navedenih mjera u svrhu međuresorne usklađenosti i što bolje informiranosti
4. tiskati odgovarajuće priručnike za informiranje javnosti o uvjetima i načinu ostvarivanja prava osoba s invaliditetom u različitim sustavima
5. osmisliti javna djelovanja za obilježavanje datuma koji su vezani uz promicanje ljudskih prava i unapređenje položaja osoba s invaliditetom

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. redovita i učestala javna upotreba nediskriminirajuće, osnažujuće terminologije vezane uz osobe s invaliditetom
2. broj održanih edukacija, seminara, tribina i dr.
3. broj održanih stručnih seminara
4. broj tiskanih priručnika
5. obilježeni datumi koji su vezani uz promicanje ljudskih prava i unapređenje položaja osoba s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

2.10. SUDJELOVANJE U KULTURNOM ŽIVOTU

UVOD

Puna ravnopravnost i izjednačenost mogućnosti osoba s invaliditetom podrazumijevaju i njihovo pravo da budu u potpunosti uključeni u društvo, pa tako i njihovo sudjelovanje u kulturnom životu.

Izvorišta životnih problema osoba s invaliditetom nisu isključivo vezana uz zdravstvena stanja, već uz diskriminacije i ograničenja koja doživljavaju poradi ustroja i strukture društvene okoline i njezinih stavova. Da bi ostvarile željenu neovisnost, osobe s invaliditetom moraju voditi što potpuniji život u interakciji sa svim ostalim članovima društva.

Unatoč pozitivnim pomacima unazad nekoliko godina, zahvaljujući opredjeljenju Republike Hrvatske usmjerenom zaštiti osoba s invaliditetom i njihovom uključivanju u društveni život, osobe s invaliditetom još uvijek nailaze na prepreke potpunom uključivanju na socijalnom, profesionalnom, ekonomskom, obrazovnom i kulturnom području. No iako se suočavaju s ograničenjima i tradicijom neravnopravnog tretmana, nesumnjivo posjeduju kreativne sposobnosti koje zajedno s drugima mogu ravnopravno potvrđivati u javnosti.

Da bi osobe s invaliditetom mogle sudjelovati u kulturnoj djelatnosti na ravnopravnoj osnovi, država nastoji osigurati uvjete u kojima će osobe s invaliditetom moći predstavljati svoje kreativne, umjetničke i intelektualne sposobnosti.

Poticanje djelovanja osoba s invaliditetom polazi od podizanja razine društvene svijesti o raznolikostima i vrijednostima njihovih kulturnih aktivnosti, kao i podupiranje potpune neovisnosti u umjetničkom i kreativnom izražavanju, ali i osiguravanjem financijske potpore svim oblicima kulturnog djelovanja osoba s invaliditetom. Time se želi postići potpuno ostvarenje prava sudjelovanja u svim aspektima kulturnog života, uz punu podršku tijela državne uprave koja taj način izravno sudjeluju u djelatnosti i promidžbi stvaralaštva osoba s invaliditetom. Da bi bile u potpunosti uključene u društvo, osobama s invaliditetom i njihovim udrugama valja osiguravati jednake mogućnosti za razvoj kreativnih i intelektualnih sposobnosti. Kako svako od umjetničkih područja nosi u sebi neograničeni prostor izražavanja, sudjelovanje osoba s invaliditetom u kulturnom životu šire društvene zajednice nužno je u afirmaciji sveukupna stvaralaštva i doprinosa kulturnim aktivnostima koje uključuju ravnopravan pristup u svim područjima u kojima i osobe s invaliditetom ostvaruju vlastita umjetnička prava.

U tom smislu treba poticati raznorodne kulturne aktivnosti, od manifestacija do programskih djelatnosti udruga koje su sastavni dio javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske. Primjeri takvih aktivnosti ogledaju se u kontinuiranoj potpori projektima i djelatnostima Društva tjelesnih invalida – *"Festival jednakih mogućnosti"*, Zagreb, Dramskog studija slijepih i slabovidnih «Novi život» – *"Međunarodni festival slijepih i slabovidnih BIT"*, Zagreb, gostovanja u Republici Hrvatskoj i Francuskoj na festivalu *"Ouvres et Réalisations des Personnes Handicapées d'Expression Européenne"* – pojedinačne dramske predstave, Udruge kazališta, vizualne umjetnosti i kulture gluhih «Dlan» – pojedinačne dramske predstave na znakovnom jeziku, gostovanja u Republici Hrvatskoj, sudjelovanje na Kongresu u Berlinu, Hrvatske udruge gluhoslijepih osoba «Dodir» – pojedinačne dramske predstave i gostovanja u Republici Hrvatskoj, te drugih udruga osoba s invaliditetom.

CILJEVI

- prilagoditi zakonske propise kako bi se učinkovitije provelo uključivanje osoba s invaliditetom u kulturni život i aktivnosti

- omogućiti razvitak i afirmaciju kreativnih mogućnosti osoba s invaliditetom te im omogućiti ravnopravno uključivanje u kulturni život, zajedno s drugim sudionicima
- omogućiti osobama s invaliditetom dobivanje statusa umjetnika i ostvarivanje dobiti od njihova umjetničkog rada
- sustavno pratiti putem medija rad i dostignuća osoba s invaliditetom u kulturi
- omogućiti pristup osoba s invaliditetom ustanovama u kulturi (muzeji, galerije, kazališta, kina, koncertne dvorane i drugo), te praćenje njihovih programa uz uporabu suvremenih tehničkih dostignuća
- omogućiti osobama s invaliditetom pristup i/ili stručnu informaciju, odnosno doživljaj kulturne baštine: povijesnih građevina, lokaliteta, umjetnina, tradicijske materijalne i nematerijalne baštine
- poticati sudjelovanje sponzora i donatora pri provedbi programa i manifestacija udruga osoba s invaliditetom

MJERE

1. Kontinuirano poticati i podupirati projekte koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo kulture

Sunositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnost:

1. financirati i sufinancirati projekte, udruge i institucije koje na amaterskoj i profesionalnoj razini djelovanja afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom

Rok:

kontinuirano

Indikator provedbe:

1. broj sufinanciranih projekata, udruga i institucija

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

2. Osigurati sudjelovanje kazališnim i drugim umjetničkim solistima i skupina osoba s invaliditetom na redovitim kulturnim manifestacijama (festivalima, smotrama i drugim kulturnim manifestacijama) pod jednakim uvjetima

Nositelj: Ministarstvo kulture

Sunositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Centri za kulturu, Otvorena učilišta, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. prilagoditi kriterije i osigurati uvjete za upis osoba s invaliditetom na umjetničke akademije, odnosno alternativne obrazovne programe, npr. redovne umjetničke radionice i drugo

2. provesti izmjene i dopune Pravilnika o izboru i utvrđivanju programa javnih potreba u kulturi⁵⁰, dodavanjem novih kriterija za vrednovanje kulturnih i umjetničkih programa, koji se odnose na osiguranje pristupa, odnosno uključivanje osoba s invaliditetom u programe javnih potreba u kulturi

Rokovi:

1. kontinuirano
2. 2008. godina

Indikatori provedbe:

1. broj osoba s invaliditetom upisanih na umjetničke akademije i druge obrazovne programe (seminare, tečajeve, radionice i drugo)
2. izmijenjeni Pravilnik o izboru i utvrđivanju programa javnih potreba u kulturi

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

3. Poticati umrežavanje i uključenost osoba s invaliditetom na projektima u kulturi, na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini

Nositelj: Ministarstvo kulture

Sunositelji: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, strukovne udruge u kulturi, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. uključivati osobe s invaliditetom u projekte u kulturi na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini
2. poticati organizatore kulturnih manifestacija na uključivanje nastupa i sudjelovanje izvođača s invaliditetom

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. - 2. broj uključenih osoba s invaliditetom u kulturne manifestacije

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

4. Senzibilizirati javnost za umjetnički rad osoba s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo kulture

Sunositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Centri za kulturu, Otvorena učilišta, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnost:

1. tematski osmisliti postojeće manifestacije i promidžbene aktivnosti s ciljem upoznavanja javnosti s umjetničkim djelovanjem i mogućnostima osoba s invaliditetom (kreativne radionice, umjetnički i obrazovni projekti i drugo)

Rok:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

⁵⁰ «Narodne novine», broj 7/01, 60/01, 135/06

1. broj radionica, umjetničkih i obrazovnih projekata i drugog, provedenih s ciljem senzibiliziranja javnosti za umjetnički rad osoba s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

5. Poticati i uspostavljati suradnju s potencijalnim sponzorima i darovateljima (tvrtke, trgovačka društva, privatni poduzetnici, banke i drugi društveni i gospodarski subjekti)

Nositelj: Ministarstvo financija

Sunositelji: Hrvatska gospodarska komora, Udruženje obrtnika, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, sponzori i darovatelji, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. uključiti osobe s invaliditetom u ocjenjivanje i odabir programa koje financiraju sponzori i donatori

Rokovi

2010. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj uključenih sponzora i darovatelja

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

6. Izmijeniti propise s ciljem osiguravanja jednakih mogućnosti osobama s invaliditetom u kulturi

Nositelj: Ministarstvo kulture

Sunositelji: Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. sastaviti listu prioriteta za prilagođavanje pristupa ustanovama u kulturi i graditeljskoj baštini, tj. voditi godišnju listu prioriteta za svako proračunsko razdoblje
2. osigurati zakonom propisani standard pri prilagodbi pristupa ustanovama u kulturi i kulturnim dobrima, tj. pri uklanjanju građevinskih prepreka i postavljanju taktilne signalizacije
3. publicirati katalog dobrih primjera iz prakse, s ciljem promidžbe pristupa kulturi i baštini te objedinjavanja svih relevantnih informacija na jednom mjestu, a po uzoru na slična izdanja zemalja EU
4. opremiti muzejske postave suvremenim komunikacijskim sredstvima, tako da informacija o izložbi i/ili muzeju bude dostupna i osobama s osjetilnim oštećenjima
5. tiskati na Braillevom pismu rasporede i programe kulturnih događanja; osigurati audio-deskripciju kazališnih i kino predstava za slijepe osobe
6. titlovati kratkometražne i dugometražne filmove domaće proizvodnje koje financira Ministarstvo kulture, te titlovati putem display-a kazališne predstave; osigurati odgovarajuća mjesta za nagluhe osobe koje putem slušnog aparata prate glazbeno-scenske i filmske programe; osigurati prilagođene kino projekcije za slijepe osobe
7. financirati časopis koji će se baviti područjem kulture osoba s invaliditetom, odnosno popularizirati umjetničke dosege osoba s invaliditetom u već postojećim publikacijama u kulturi

Rokovi:

1. 2007. godina i kontinuirano
2. kontinuirano
3. 2010. godina i kontinuirano
4. kontinuirano
5. 2010. godina i kontinuirano.
6. 2011. godina i kontinuirano
7. 2008 godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj predloženih projekata prilagodbe na Listi prioriteta Ministarstva kulture.
2. broj realiziranih projekata prilagodbe ustanova u kulturi i kulturnih dobara
3. publiciranje kataloga u izdanju Ministarstva kulture
4. broj muzejskih postava opremljenih komunikacijskim sredstvima za osobe s osjetilnim oštećenjima
5. broj rasporeda i programa kulturnih događanja tiskanih na Braillevom pismu
6. broj realiziranih titlovanja i prilagođenih projekcija
7. izdavanje časopisa

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

2.11. SUDJELOVANJE U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU

UVOD

Stvaranje mogućnosti aktivnog sudjelovanja svih građana u političkom životu pretpostavka je demokracije. Uključivanje osoba s invaliditetom u politički život nije ustupak ranjivoj skupini, nego znak političke ravnopravnosti svih građana. Ona treba biti vidljiva u ostvarivanju biračkih prava, mogućnosti sudjelovanja u političkim raspravama, pokretanju i oblikovanju građanskih inicijativa i olakšanju sudjelovanja u radu predstavničkih tijela. Pretpostavke za takvo uključivanje treba ostvariti na svim razinama, a za to predvidjeti i odgovarajuća sredstva i aktivnosti kojima bi se uklonile kako institucijske, tako i socijalne prepreke. Uključivanjem samih osoba s invaliditetom i njihovih udruga izbjegavamo patronizirajući pristup u uključivanju ove populacije u politički i javni život zajednice.

Prema Deklaraciji o pravima osoba s invaliditetom⁵¹, osobe s invaliditetom imaju sva prava i slobode koje proizlaze iz Ustava, a diskriminacija prema osobama s invaliditetom je svako njihovo izdvajanje, isključivanje ili ograničavanje, čime se krše njihova ljudska prava i temeljne slobode. Diskriminacija osoba s invaliditetom se očituje kroz nepoduzimanje mjera za uklanjanje prepreka u okolišu i općem stavu društva ili stvaranju novih prepreka kojima se usporava dostupnost službi i punog sudjelovanja osoba s invaliditetom u aktivnostima civilnoga, kulturnoga, ekonomskoga, političkog i društvenog života. Svojom Deklaracijom Hrvatski sabor je, dakle, preuzeo obvezu da će Republika Hrvatska poduzeti potrebne mjere za promicanje ljudskih prava i nediskriminaciju osoba s invaliditetom te uklanjanje psiholoških, obrazovnih, obiteljskih, kulturoloških, socijalnih, profesionalnih, financijskih i građevinskih prepreka za potpunu integraciju i sudjelovanje osoba s invaliditetom u društvenom, ekonomskom, kulturnom i političkom životu i to pod jednakim uvjetima. Od

⁵¹ Donio Hrvatski sabor na sjednici održanoj 1. travnja 2005. godine

osobitog je značaja pružiti osobama s invaliditetom jednake mogućnosti kako bi vlastitim političkim djelovanjem sudjelovale u oblikovanju političkih ciljeva i raspodjeli sredstava.

Uspješnim uspostavljanjem partnerstva države i nevladinih organizacija, osobe s invaliditetom su postale vidljivi građani koji se zalažu za svoja prava i zahtijevaju jednake mogućnosti sudjelovanja u odlučivanju o važnim pitanjima javne politike, čemu pridonose javne kampanje, treninzi i obrazovni programi koji se provode na nacionalnoj i lokalnoj razini. Zakonodavni okvir u Republici Hrvatskoj osobama s invaliditetom osigurava ostvarivanje njihovih prava, ali na ovom području postoji prostor za daljnja unapređenja.

Uz institucijske promjene i zakonske pretpostavke za promjenu okruženja u kojem djeluju osobe s invaliditetom, važno je i razvijati participativnu političku kulturu u kojoj se posebna pozornost posvećuje osobama s invaliditetom.

CILJEVI

- stvarati pretpostavke za okruženje u kojemu će osobe s invaliditetom moći sudjelovati u političkom životu kao ravnopravni građani
- promicati sudjelovanje osoba s invaliditetom u svim oblicima javnog života i svim procesima političkog odlučivanja na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini
- uključivati osobe s invaliditetom i nevladine organizacije osoba s invaliditetom u pripremanje mjera javnih politika koje se odnose na osobe s invaliditetom
- promicati sudjelovanje osoba s invaliditetom u radu političkih stranaka
- povećati zastupljenost osoba s invaliditetom u predstavničkim tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave te na nacionalnoj razini
- promicati sudjelovanje žena i mladih osoba s invaliditetom u političkom djelovanju na svim razinama

MJERE

1. Osigurati tehničku podršku ili druge oblike pomoći kako bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnih ili nacionalnoj razini

Nositelj: Središnji državni ured za upravu

Sunositelji: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Aktivnosti:

1. izraditi analizu dostupnosti dokumenata za sve osobe s invaliditetom, te opreme koja je dostupna na svim razinama političkog djelovanja (*scanneri*, pisači na Braillevom pismu itd.)
2. povećati dostupnost dokumenata i osigurati potrebnu opremu

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza dostupnosti dokumenata i opreme
2. povećana dostupnost dokumenata i osigurana oprema

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

2. Istražiti stavove članova svih predstavničkih tijela o političkim dimenzijama invaliditeta i uključivanju osoba s različitim vrstama oštećenja u politički život

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: znanstvene institucije

Aktivnosti :

1. pripremiti prijedlog istraživanja
2. provesti istraživanje na reprezentativnom uzorku u čitavoj Hrvatskoj
3. predstaviti rezultate istraživanja

Rokovi:

2008. godina

Indikatori provedbe:

1. izvršeno istraživanje
2. predstavljeni rezultati istraživanja

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

3. Pratiti ravnopravno sudjelovanje osoba s invaliditetom u ostvarivanju njihova biračkog prava

Nositelj: Središnji državni ured za upravu

Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu izbornog zakonodavstva
2. predložiti izmjene izbornog zakonodavstva
3. omogućiti osobama s invaliditetom jednake mogućnosti sudjelovanja u izbornim aktivnostima
4. osigurati uvjete za elektroničko glasovanje.

Rokovi:

- 1.- 2. 2007./ 2008. godina
3. kontinuirano
4. 2008. godina

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza izbornog zakonodavstva
2. predložene izmjene izbornog zakonodavstva
3. omogućene jednake mogućnosti sudjelovanja u izbornim aktivnostima osobama s invaliditetom
4. omogućeno elektroničko glasovanje na sljedećim prvim općim izborima

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

4. Informirati predstavnike zakonodavne i izvršne vlasti, državne i javne službenike te širu javnost o osnovnim načelima i načinima uključivanja osoba s invaliditetom u politički i javni život zajednice

Nositelj: Središnji državni ured za upravu

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. organizirati seminare, savjetovanja, tribine, radionice
2. tiskati informativne materijale (brošure, letke i drugo)

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj organiziranih seminara, savjetovanja, tribina, radionica
2. tiskani informativni materijali (brošure, letci i drugo)

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

5. Provesti kampanju za promicanje Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. tiskati Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda i prilagoditi svim skupinama osoba s invaliditetom
2. distribuirati Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda

Rokovi:

2007. godina

Indikatori provedbe:

1. tiskana Konvencija o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda i prilagođena svim skupinama osoba s invaliditetom
2. distribuirana Konvencija o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

6. Provesti istraživanje javnog predstavljanja osoba s invaliditetom putem udruga i njihovih saveza te predložiti učinkovito i pravično predstavljanje njihovih različitih interesa i potreba

Nositelji: Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske

Sunositelji: Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Hrvatski pravni centar, Hrvatsko politološko društvo, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu načina javnog predstavljanja osoba s invaliditetom
2. predložiti mogućnosti poboljšanja javnog predstavljanja osoba s invaliditetom u kreiranju javnih politika

Rokovi:

2008. godina

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza načina javnog predstavljanja osoba s invaliditetom
2. predložene mogućnosti poboljšanja javnog predstavljanja osoba s invaliditetom u kreiranju javnih politika

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

7. Promicati sudjelovanje žena i mladih osoba s invaliditetom u javnom i političkom djelovanju na svim razinama

Nositelj: Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske

Sunositelji: Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu uključenosti žena i mladih osoba s invaliditetom u javni i politički život
2. predložiti mogućnosti poboljšanja uključenosti žena i mladih osoba s invaliditetom u javni i politički život
3. informirati i senzibilizirati javnost za ovo područje djelovanja žena i mladih osoba s invaliditetom (okrugli stolovi, tribine, radionice)

Rokovi:

1. - 2. 2008. godina
3. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza uključenosti žena i mladih osoba s invaliditetom u javni i politički život
2. predložene mogućnosti poboljšanja uključenosti žena i mladih osoba s invaliditetom u javni i politički život
3. broj održanih okruglih stolova, tribina, radionica

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

8. Osigurati dodatnu formalnu i neformalnu edukaciju osoba s invaliditetom s ciljem osnaživanja za uključivanje u javni i politički život

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, znanstvene institucije, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnost:

1. organizirati seminare, okrugle stolove, javne rasprave

Rok:

kontinuirano

Indikator provedbe:

1. broj organiziranih seminara, okruglih stolova, javnih rasprava

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

2.12. ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ

UVOD

Prema procjenama Ujedinjenih naroda, objavljenim 2006. godine na njihovim službenim elektroničkim stranicama, problem invaliditeta je mnogo rašireniji nego što se inače misli: od deset stanovnika svake zemlje bar je jedan osoba s invaliditetom⁵². Prema posljednjem Popisu stanovništva, kućanstava i stanova iz 2001. godine i Hrvatska ima slične pokazatelje. U Republici Hrvatskoj je prema stanju Popisa 2001. godine bilo 429.421 osoba s invaliditetom ili 9,7% ukupnog stanovništva (4.437.460), od toga 245.897 muškaraca ili 11,5% ukupne muške populacije i 183.524 žena ili 8% ukupne ženske populacije. S obzirom na uzrok invaliditeta kod najvećeg broja osoba to je bolest – 197.410 osoba; slijede invalidi rada – 109.104 osobe; zatim osobe kod kojih je uzrok invaliditeta Domovinski rat i njegove posljedice – 45.763 osoba; osobe s uzrokom invaliditeta od rođenja – 25.186 osoba; osobe s ostalim uzrocima invaliditeta – 20.309; osobe čiji je invaliditet prouzročen prometnom nesrećom – 18.411 osoba, te osobe kod kojih je uzrok invaliditeta Drugi svjetski rat i njegove posljedice – 13.238 osoba. Podatci o fizičkoj pokretljivosti osoba s invaliditetom pokazuju da je 85.220 osoba trajno ograničeno pokretno, bilo da se kreće uz pomoć štapa, štaka ili hodalice, 7.201 osoba služi se invalidskim kolicima, a 12.488 osoba je trajno nepokretno. Navedeni popis stanovništva utemeljen je na Zakonu o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001⁵³.

Podatci dobiveni iz Popisa daju opću sliku o osobama s invaliditetom i tek primjenom Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom⁵⁴, dobivaju se detaljnija saznanja o broju, vrsti, stupnju i težini invaliditeta. Zakonom o Hrvatskom registru propisan je način prikupljanja, obrade i zaštite tajnosti podataka o osobama s invaliditetom. Raspolaganje odgovarajućim podacima o invaliditetu preduvjet je za planiranje preventivnih mjera i donošenje programa za osobe s invaliditetom. Unapređenje razine zdravlja pučanstva ima, među ostalim, za cilj i produljenje životnog vijeka, odnosno produženje života bez bolesti i invaliditeta. Registar se vodi u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, a počeo je s radom 2002. godine.

Prema navedenom Zakonu invaliditet je trajno ograničenje, smanjenje ili gubitak sposobnosti (koje proizlazi iz oštećenja zdravlja) neke fizičke aktivnosti ili psihičke funkcije primjerene životnoj dobi osobe i odnosi se na sposobnosti, u obliku složenih aktivnosti i ponašanja, koje su općenito prihvaćene kao bitni sastojci svakodnevnog života. Ova je definicija primijenjena i u Popisu 2001., s tim da su podatci prikupljeni na temelju izjave, bez uvida u medicinsku ili drugu dokumentaciju o invaliditetu.

U bazi Registra o osobama s invaliditetom trenutno su podatci za 404.000 osoba. Da bi se došlo do punog obuhvata podataka, potrebno je u narednom razdoblju upisati još oko 120.000 nalaza i mišljenja prvostupanjskih tijela vještačenja iz centara za socijalnu skrb.

Podatke o vrsti tjelesnog i/ili mentalnog oštećenja dostavlja u Registar liječnik primarne zdravstvene zaštite, liječnik specijalist školske medicine i liječnik specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite koji je pregledao i/ili liječio osobu s invaliditetom, te nadležna tijela državne uprave i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

Podatci o vrsti tjelesnog i/ili mentalnog oštećenja preuzimaju se u Registar iz obrazaca propisanih Pravilnikom o obrascu za dostavljanje podataka Hrvatskom registru o osobama s

⁵² <http://www.un.org/esa/socdev/enable/diswpa01.htm>

⁵³ «Narodne novine», broj 64/00

⁵⁴ «Narodne novine», broj 64/01

invaliditetom⁵⁵. Podatci o umrlima za Republiku Hrvatsku preuzimaju se u Registar od Državnog zavoda za statistiku.

Hrvatski registar o osobama s invaliditetom sastoji se od općeg i posebnog dijela.

U opći dio unose se opći podatci o osobi: ime i prezime osobe, spol, JMBG, mjesto rođenja, prebivalište, boravište, obrazovanje, zvanje, zaposlenje i bračno stanje.

U posebni dio Registra unose se podatci o vrstama tjelesnih i mentalnih oštećenja i to: oštećenja vida, oštećenja sluha, oštećenja glasovno-govorne komunikacije, oštećenja lokomotornog sustava, oštećenja središnjega živčanog sustava, oštećenja perifernoga živčanog sustava, oštećenja drugih organa i organskih sustava (dišni, cirkulacijski, probavni, endokrini, kože i potkožnog tkiva i urogenitalni), mentalna retardacija, autizam, duševni poremećaji i više vrsta oštećenja. Izrađen je informacijski sustav Registra koji zadovoljava sve postavljene funkcionalne zahtjeve i omogućava fleksibilnost u izradi izvješća. Do 30. rujna 2006. godine broj i podatci iz zaprimljenih individualnih izvješća prikazani su u Tablici 3. (u prilogu).

Da bi se postigao puni obuhvat podataka o osobama s invaliditetom, potrebno je prikupljanje podataka iz više izvora. Takav način prikupljanja nosi i odgovarajuće tehničke poteškoće. Podatci iz sustava socijalne skrbi, prosvjete i zdravstva pristižu na papiru, što uvelike otežava rad Registra. Podatci sa papirnog medija zahtijevaju prepisivanje u posebno oblikovane maske za unos podataka. Podatci u elektroničkom obliku (Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti) unose se automatski u bazu, što uvelike olakšava njihovo pohranjivanje, kontrolu i obradu.. Kontrola je nužna zbog neodgovarajuće uporabe MKB-10 i niza drugih odstupanja koja se javljaju pri ispisu rješenja dostavljenih iz nadležnih službi. Podatci o osobama s invaliditetom ne sadrže u velikom broju slučajeva matični broj (MB). To u značajnoj mjeri otežava postupak jednoznačnog povezivanja osoba. U Registru je propisan odgovarajući postupnik za jednoznačno povezivanje osoba bez podatka o MB-u. Problem nepostojanja MB-a vezan je i uz povezivanje postojećih podataka sa bazom umrlih jer je ono moguće jedino na temelju MB-a.

CILJEVI

- promicati razvoj politika i standarda, utemeljenih na činjenicama, unapređenju istraživanja i primjeni rezultata istraživanja
- uskladiti metodologiju prikupljanja statističkih podataka, na nacionalnoj i međunarodnoj razini, da bi se dobile valjane i usporedive informacije
- koristiti i podržavati, na multidisciplinarnan način, dostupna istraživanja i podatke za unapređenje i promicanje sudjelovanja osoba s invaliditetom u svim segmentima društvenog života te koristiti regionalna, nacionalna i međunarodna istraživanja za poboljšanje kvalitete njihova života

MJERE

1. Unapređivati statističke i informacijske strategije za razvoj politike i standarda vezanih uz osobe s invaliditetom

Nositelj: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za

⁵⁵ «Narodne novine», broj 07/02

zapošljavanje, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. redefinirati parametre o osobama s invaliditetom u elektroničkoj poruci iz primarne zdravstvene zaštite
2. osigurati uvjete za prikupljanje podataka u elektroničkom obliku iz resora socijalne skrbi, obrazovanja i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite
3. povezati Registar o osobama s invaliditetom s bazom podataka Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te bazama podataka udruga osoba s invaliditetom; navedene baze podataka nisu definirane Zakonom o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom, a sadrže informacije o osobama s invaliditetom
4. provjeriti osnovnu dokumentaciju koja predstavlja izvor podataka o osobama s invaliditetom
5. preispitati učinkovitost i dostupnost postojeće baze podataka na temelju različitih upita o osobama s invaliditetom

Rokovi:

1. 2008. godina
2. - 3. 2008.-2010. godina
4. - 5. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. povećanje broja osoba s invaliditetom, u Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom, s potpunim podacima iz čl. 18 Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

2. Unaprijediti klasifikaciju invaliditeta

Nositelj: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. tiskati prijevod Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja (MKF) Svjetske zdravstvene organizacije
2. tiskati i uvrstiti jedinstvenu klasifikaciju uzroka invaliditeta kao nacionalni standard za prikaz invaliditeta
3. uvrstiti Međunarodnu klasifikaciju funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja (MKF) u informacijske sustave koji raspolažu podacima o osobama s invaliditetom
4. provesti edukacije o načinu primjene MKF-a

Rokovi:

1. 2008. godina
2. 2010. godina
3. 2012. godina
4. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. tiskan prijevod Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja (MKF) Svjetske zdravstvene organizacije
2. povećanje broja osoba s invaliditetom u Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom, s potpunim podacima o dijagnozama uzroka invaliditeta
3. povećanje broja osoba s invaliditetom, u Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom, s potpunim podacima o njihovom funkcioniranju
4. broj skupova i sudionika na edukacijskim skupovima o MKF-u

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

3. Poticati provođenje istraživačkih studija i usku suradnju nadležnih tijela radi osiguravanja dostupnosti sveobuhvatnih podataka u cilju postizanja veće razine znanja o osobama s invaliditetom te donošenja politika i programa vezanih uz invaliditet utemeljenih na kvalitetnim informacijama

Nositelj: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, znanstvene ustanove, Hrvatski zavod za zapošljavanje, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. organizirati i provoditi istraživačke studije za sva područja invaliditeta na regionalnoj i nacionalnoj razini i uključiti se u međunarodna istraživanja
2. publicirati provedene studije u relevantnim međunarodnim i nacionalnim stručnim i znanstvenim časopisima
3. organizirati skupove na međunarodnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini koji se odnose na osobe s invaliditetom
4. poboljšati kadrovski ustroj Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom
5. uvesti kolegij "Osobe s invaliditetom" na znanstvenim i stručnim poslijediplomskim studijima (na Medicinskom i Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu kao i na ostalim fakultetima)

Rokovi:

1. - 3. kontinuirano
4. 2007. godina
5. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj istraživačkih studija o osobama s invaliditetom
2. broj publiciranih stručnih i znanstvenih radova u međunarodnim i nacionalnim stručnim i znanstvenim časopisima
3. broj skupova na međunarodnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini koji se odnose na osobe s invaliditetom
4. poboljšani kadrovski ustroj Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom
5. uveden kolegij "Osobe s invaliditetom" na znanstvenim i stručnim poslijediplomskim studijima (na Medicinskom i Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu)

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

4. Unaprijediti dostupnost podataka Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo osobama s invaliditetom

Nositelj: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Stručna društva pri Hrvatskoj liječničkoj komori

Aktivnost:

1. unaprijediti web stranice Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo⁵⁶ kao potencijalnoga komunikacijskog prostora za osobe s invaliditetom

Rok:

1. 2007. godina

Indikator provedbe:

1. dobra pristupačnost stranica za sve osobe s invaliditetom; povećanje broja stručnih i znanstvenih sadržaja koji se odnose na osobe s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

5. Osigurati sveobuhvatne informacije o osobama s invaliditetom, njihovu frekvenciju i distribuciju na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini

Nositelj: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Sunositelj: Državni zavod za statistiku

Aktivnost:

1. u okviru Popisa stanovništva 2011. godine uključiti pitanja o osobama s invaliditetom u skladu s Preporukama UN/ECE⁵⁷ za popise stanovništva oko 2010. godine i objedinjavati s podacima Hrvatskog registra

Rok:

- 2012.

Indikator provedbe:

1. prikaz podataka, iz Popisa stanovništva, o osobama s invaliditetom prema demografskim, obrazovnim i socio-ekonomskim pokazateljima do razine najmanjih administrativnih jedinica i Hrvatskog registra

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz proračuna Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Popisa stanovništva.

2.13. REKREACIJA, RAZONODA I ŠPORT

UVOD

Brzi razvoj tehnologije i znanosti, kao i njihova primjena u svakodnevnom životu i radu, dovode do brojnih pozitivnih, ali i do značajnih negativnih promjena u odnosu na tjelesno i mentalno zdravlje. Javlja se sve manja potreba za kretanjem, a upravo se ona smatra jednom od osnovnih bioloških potreba koja se spontano zadovoljava obavljanjem

⁵⁶ www.zdravlje.hr i www.hzjz.hr

⁵⁷ *United Nations Economic Commission for Europe*

svakodnevnih životnih aktivnosti. Novi načini života i rada, uz mnoštvo pogodnosti, dovode i do narušavanja biološke i sociopsihološke ravnoteže suvremenog čovjeka.

Kineziološke aktivnosti bitne su za tjelesno i mentalno zdravlje te psihosocijalni razvoj svakog pojedinca. Stoga ne začuđuje što neki autori govore o kineziološkim aktivnostima kao društvenoj vrijednosti, determinanti društvenog napretka i ishodu društvenog razvoja.

Rekreacija, razonoda i šport djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom svakodnevno pridonose poboljšanju općeg stanja organizma, samopotvrđivanja i uključivanja u društvenu zajednicu.

Od osobitog su značenja športske i rekreativne aktivnosti koje se organiziraju i provode radi poticanja i promicanja športa, osobito športa djece s teškoćama u razvoju, mladih i studenata s invaliditetom, te osoba s invaliditetom, kao i djelovanje nacionalnih športskih saveza, Hrvatskoga olimpijskog odbora, Hrvatskoga paraolimpijskog odbora i Hrvatskoga športskog saveza gluhih, koje se prema Zakonu o športu⁵⁸ smatraju javnim potrebama na državnoj razini.

Športske aktivnosti te programi djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, značajni za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, smatraju se javnim potrebama u športu za koje se sredstva osiguravaju iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Zakonom o športu propisano je da će Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, uz prethodno mišljenje Nacionalnog vijeća za šport, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba, pripadajućih športskih zajednica i odgovarajućih športskih saveza, donijeti mrežu športskih građevina kojom će se odrediti plan izgradnje, obnove, održavanja i upravljanja športskim građevinama.

Analizom koju je sačinilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa utvrđeno je da je potrebna prilagodba športskih objekata potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, kako u smislu prostornog uređenja (vanjskog i unutarnjeg), tako i opremljenosti.

U odgojno-obrazovnim ustanovama za djecu i mladež s teškoćama u razvoju provedena je Anкета o izvannastavnim športskim aktivnostima i na temelju njenih rezultata utvrđene su smjernice za uključivanje što većeg broja djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom u izvannastavne i druge športske aktivnosti.

Rezultati ankete, osim potrebe da se izrade kriteriji za izvođenje izvannastavnih športskih aktivnosti djece i mladeži s teškoćama u razvoju, koji će se temeljiti na posebnostima pojedinih vrsta teškoća, ukazuju i na potrebu uspostavljanja sustava natjecanja za djecu s teškoćama u razvoju i mlade s invaliditetom.

CILJEVI

- osigurati osobama s invaliditetom izjednačene mogućnosti sudjelovanja u rekreativnim, športskim aktivnostima i razonodi
- osigurati osobama s invaliditetom odgovarajuće upute, obrazovanje i sredstva potrebna za sudjelovanje u rekreativnim, športskim aktivnostima i razonodi
- osigurati pristup športskim, rekreacijskim i turističkim objektima te javnim sanitarnim objektima
- osigurati djeci s teškoćama u razvoju jednak pristup sudjelovanju u igri i razonodi, uključujući te aktivnosti i u školskom sustavu

MJERE

⁵⁸ «Narodne novine», broj 71/06

1. Izraditi Pravilnik o športskim natjecanjima djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Hrvatski paraolimpijski odbor, Hrvatski športski savez gluhih, Hrvatski olimpijski odbor, znanstvene ustanove, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. osnovati povjerenstvo
2. izraditi nacrt prijedloga Pravilnika (povjerenstvo)
3. provesti javnu raspravu
4. usvojiti i službeno objaviti Pravilnik

Rokovi:

1. - 4. prosinac 2007. godine

Indikatori provedbe:

1. osnovano povjerenstvo
2. izrađen Pravilnik
3. provedena javna rasprava
4. usvojen i objavljen Pravilnik

Potrebna financijska sredstva

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

2. Izraditi, provoditi i pratiti programe izvannastavnih športskih i drugih aktivnosti koji će poboljšati uključivanje djece i mladeži s teškoćama u razvoju

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Hrvatski paraolimpijski odbor, Hrvatski športski savez gluhih, znanstvene ustanove, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. izraditi analizu stanja
2. izraditi prijedlog programa
3. ocijeniti programe (povjerenstvo)
4. osposobiti učitelje, trenere, voditelje
5. pratiti provedbu

Rokovi:

1. 2007. godina
2. - 5. 2008. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza stanja
2. broj novih programa
3. broj programa u provedbi
4. broj uključene djece i mladeži s teškoćama u razvoju u izvannastavne športske i druge aktivnosti
5. broj osposobljenih učitelja, trenera, voditelja

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti, te iz proračuna Hrvatskog paraolimpijskog odbora, Hrvatskog športskog saveza gluhih i Hrvatskog olimpijskog odbora.

3. Organizirati sportska natjecanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini te poticati sudjelovanje na međunarodnim natjecanjima

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: Hrvatski paraolimpijski odbor, Hrvatski športski savez gluhih, Hrvatski olimpijski odbor, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnog društva

Aktivnost:

1. organizirati natjecanja

Rok:

kontinuirano

Indikator provedbe:

1. broj organiziranih natjecanja na svim razinama

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti, te u proračunima Hrvatskog paraolimpijskog odbora, Hrvatskog športskog saveza gluhih i Hrvatskog olimpijskog odbora.

4. Ukloniti građevinske prepreke i prilagoditi sportske terene (unutarnje i vanjske) te prilagoditi opremu potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatski paraolimpijski odbor, Hrvatski športski savez gluhih, organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećeg stanja
2. utvrditi prioritete
3. izraditi projektnu dokumentaciju
4. pribaviti dozvole
5. ukloniti prepreke i prilagoditi teren (po načelu povećanja za 5% svake godine u svakoj županiji)
6. opremiti sportske terene (po načelu povećanja za 5% svake godine u svakoj županiji)

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. - 6. broj sportskih terena u cijelosti prilagođenih i opremljenih u skladu s potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

5. Ukloniti građevinske prepreke i prilagoditi školske prostore te opremu u svrhu omogućavanja izvannastavnih aktivnosti (športskih i drugih) potrebama djece s teškoćama u razvoju

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sunositelji: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatski paraolimpijski odbor, Hrvatski športski savez gluhih, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećeg stanja po županijama

2. utvrditi prioritete
3. izraditi projektnu dokumentaciju
4. pribaviti dozvole
5. ukloniti prepreke i prilagoditi školske prostore i opremu

Rokovi:

1. 2007. godina
2. 2008. godina
3. 2009. godina
4. - 5.2009. - 2015. godina

Indikatori provedbe:

1. - 5. broj školskih prostora u cijelosti prilagođenih i opremljenih potrebama izvannastavnih aktivnosti djece s teškoćama u razvoju

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

6. Izgraditi i opremiti "didaktičke parkove (igrališta)" i/ili edukativne staze za šetanje (planinarenje) u svakoj županiji za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom

Nositelji: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu i planiranje
2. izraditi projektnu dokumentaciju
3. pribaviti dozvole
4. u svakoj županiji izgraditi i opremiti najmanje jedan "didaktički park (igralište)" i/ili edukativnu stazu za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom

Rokovi:

1. 2007. godina
2. 2008. godina
3. 2009. godina
4. od 2009. godine i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. - 4. broj izgrađenih i opremljenih "didaktičkih parkova (igrališta)" i/ili edukativnih staza za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

7. Prilagoditi, urediti i izgraditi javne plaže i turističko-ugostiteljske objekte sukladno potrebama djece s teškoćama u razvoju te osoba s invaliditetom

Nositelj: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Sunositelji: Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Hrvatska turistička zajednica, poslovni subjekti koji javne plaže i turističko-ugostiteljske objekte koriste putem koncesija, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu i planiranje
2. izraditi projektnu dokumentaciju
3. pribaviti dozvole

4. izgraditi, urediti i prilagoditi najmanje 15 javnih plaža i turističko-ugostiteljskih objekata
5. izraditi i tiskati prospekte s ciljem informiranja javnosti

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. - 4. broj uređenih, prilagođenih i izgrađenih javnih plaža i turističko-ugostiteljskih objekata uključujući i prilagodbu javnih sanitarnih prostora
5. broj izrađenih, tiskanih i distribuiranih prospekata

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

2.14. UDRUGE OSOBA S INVALIDITETOM U CIVILNOM DRUŠTVU

UVOD

Civilno društvo je vrlo rano prepoznato kao potencijalni subjekt aktivnog uključivanja osoba s invaliditetom u društveni život. Organizirajući se u udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, saveze i mreže, formalne i neformalne, osobe s invaliditetom dale su aktivan doprinos u izgradnji demokratskih procesa našeg društva u cjelini. Tamo gdje je društvo kroz svoje institucijske mehanizme možda sporije djelovalo u stvaranju percepcije poboljšanja životnog standarda i pružanja mogućnosti za aktivno uključivanje osoba s invaliditetom, organizacije civilnog društva su pridonosile stvaranju pozitivne predodžbe u javnosti o osobama s invaliditetom i njihovim potrebama i time promicale njihovo uključivanje u život zajednice. U tom smislu neophodno je i nadalje poticati i stvarati povoljno okruženje za razvoj volonterstva, koje je jedna od temeljnih vrijednosti i jedno od glavnih obilježja djelovanja organizacija civilnog društva.

Vlada Republike Hrvatske uvažava nevladine, neprofitne organizacije osoba s invaliditetom kao kompetentne i stručne partnere u razvoju politika, te s njima razvija partnerske odnose u postupku donošenja odluka kako bi se na najprimjereniji način štitila prava i dostojanstvo osoba s invaliditetom. Slijedom primjene međunarodnih dokumenata, pa tako i Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN-a, Vlada Republike Hrvatske u donošenju nacionalnih dokumenata poštuje načela nediskriminacije, punog i učinkovitog sudjelovanja i uključivanja osoba s invaliditetom u društvo, načelo jednakih mogućnosti, pristupačnosti, ravnopravnosti muškaraca i žena, sposobnosti razvoja djece s teškoćama u razvoju i njihova prava na očuvanje vlastitog identiteta.

Jednake mogućnosti podrazumijevaju jednak pristup obrazovanju, sudjelovanju u kulturnom životu, pristup zdravstvenim te socijalnim uslugama, kao i zapošljavanju, što su istovremeno glavni preduvjeti za socijalnu (društvenu) uključenost i sudjelovanje te neovisnost osoba s invaliditetom. Ovdje je također bitno izdvojiti posebne kategorije osoba s invaliditetom radi povećanog rizika od isključenosti iz društva, a to su: žene i djevojke s invaliditetom, osobe s najtežom vrstom i stupnjem oštećenja, djeca s teškoćama u razvoju i mladi s invaliditetom, starije osobe s invaliditetom i osobe s invaliditetom iz manjinskih i zajednica migranata, kojima se u Strategiji posvećuje posebna pozornost.

U Registru udruga Republike Hrvatske u vrijeme donošenja Strategije registrirano je 315 udruga osoba s invaliditetom. Sama brojka govori o nastojanjima osoba s invaliditetom

usmjerenim na ulaganje vlastitih napora za poboljšanje životnih uvjeta, kao i o njihovoj spremnosti da u okviru svoje preostale radne sposobnosti daju puni doprinos cjelokupnom boljitku zajednice u kojoj žive i djeluju. Ovdje je svakako iznimno važno spomenuti osobit doprinos koji su udruge osoba s invaliditetom dale u pripremi i izradi ove Strategije.

CILJEVI

- sustavno podizati razinu svijesti javnosti o značaju udruga osoba s invaliditetom
- poticati aktivno djelovanje žena s invaliditetom
- poticati veću integraciju osoba s invaliditetom
- sustavno financirati udruge osoba s invaliditetom omogućujući njihovo djelovanje u cilju unapređenja kvalitete života najranjivijih skupina
- poticati suradnju udruga osoba s invaliditetom s ostalim organizacijama civilnog društva
- uspostaviti odgovarajuće institucijske mehanizme radi ostvarenja učinkovitije suradnje između tijela državne i lokalne vlasti te organizacija civilnog društva, a s ciljem smanjivanja socijalne isključenosti

MJERE

1. Sustavno podizati razinu svijesti javnosti o značaju udruga osoba s invaliditetom

Nositelj: Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske

Sunositelji: Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. razvijati partnerstvo državne i javne uprave s udrugama osoba s invaliditetom na svim razinama
2. provoditi sustavna istraživanja o stanju i položaju osoba s invaliditetom
3. poticati uključivanje medija

Rokovi:

2007. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. unaprijeđeno partnerstvo državne i javne uprave s udrugama osoba s invaliditetom na svim razinama
2. broj istraživanja o stanju i položaju osoba s invaliditetom
3. uključenost medija

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

2. Poticati aktivno djelovanje žena s invaliditetom

Nositelj: Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske

Sunositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom, udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom i ostale organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. izraditi i uvoditi rodno osjetljive programe usmjerene na uklanjanje stereotipa (posebno u područjima od posebnog državnog interesa) putem županijskih/lokalnih povjerenstava za ravnopravnost spolova
2. osiguravati sustavnu financijsku potporu programima za aktivno uključivanje žena, posebno na lokalnoj razini, radi smanjenja rizika od socijalnog isključivanja

Rokovi:

2007. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj programa
2. broj programa kojima je pružena financijska potpora

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

3. Poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom programima udruga

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Sunositelji: Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatski zavod za zapošljavanje, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. provoditi edukaciju svih zainteresiranih čimbenika u zapošljavanju osoba s invaliditetom
2. osigurati financijsku potporu programima udruga za osobe s invaliditetom usmjerene na zapošljavanje

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. broj provedenih edukacija
2. broj programa kojima je pružena financijska potpora

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

4. Sustavno financirati udruge osoba s invaliditetom omogućujući njihovo djelovanje u cilju unapređenja kvalitete života osoba s invaliditetom

Nositelji: Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske

Sunositelji: Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ured za socijalno partnerstvo Vlade Republike Hrvatske, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećih propisa
2. predložiti izmjene i dopune propisa kojima će se jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezati na pružanje financijske potpore programima udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom
3. izraditi model sustavnog financiranja osnovne djelatnosti saveza udruga osoba s invaliditetom iz sredstava državnog proračuna

4. izraditi modele financiranja udruga osoba s invaliditetom putem sponzorstva i donatorstva

Rokovi:

4. 2007. godina
2. - 3.2008. godina i kontinuirano
4. 2008. godina

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza postojećih propisa
2. predložene izmjene i dopune propisa kojima će se jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezati na pružanje financijske potpore programima udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom
3. izrađen model sustavnog financiranja osnovne djelatnosti saveza udruga osoba s invaliditetom iz sredstava državnog proračuna
4. izrađeni modeli financiranja udruga osoba s invaliditetom putem sponzorstva i donatorstva

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti.

5. Poticati i razvijati suradnju udruga osoba s invaliditetom s ostalim organizacijama civilnog društva

Nositelji: Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske

Sunositelji: Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, udruge osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. razvijati suradnju između organizacija civilnog društva i udruga osoba s invaliditetom
2. omogućiti održivost i kontinuitet djelovanja saveza udruga osoba s invaliditetom

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. ostvarena suradnja između organizacija civilnog društva i udruga osoba s invaliditetom
2. osigurano kontinuirano djelovanje saveza udruga osoba s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

6. Provoditi edukaciju voditelja udruga osoba s invaliditetom

Nositelji: Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske

Sunositelji: Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, udruge osoba s invaliditetom, udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom i ostale organizacije civilnog društva

Aktivnosti:

1. osmisлити programe za edukaciju voditelja
2. održavati seminare i radionice za edukaciju voditelja

Rokovi:

1. 2007. godina
2. kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. osmišljeni programi za edukaciju voditelja
2. broj održanih seminara i radionica

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

7. Osigurati jednake mogućnosti unutar organizacija civilnog društva s ciljem usklađivanja s međunarodnim dokumentima

Nositelj: Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Središnji državni ured za upravu, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnosti:

1. izraditi analizu postojećih nacionalnih propisa u odnosu na međunarodne dokumente u pogledu načela jednakih mogućnosti
2. predložiti izmjene propisa

Rokovi:

1. 2008. godina
2. 2009. godina i kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađena analiza postojećih nacionalnih propisa u odnosu na međunarodne dokumente u pogledu načela jednakih mogućnosti
2. predložene izmjene propisa

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

2.15. MEĐUNARODNA SURADNJA

UVOD

Uvažavajući potrebe osoba s invaliditetom kao jedne od najugroženijih, posebno osjetljivih društvenih skupina i njihovu zastupljenost s više od 10% udjela u populaciji, posebnu pozornost potrebno je posvetiti djelovanju na međunarodnoj razini, uspostavi kontakata te razvijanju svih oblika međunarodne suradnje.

Razvoj i širenje međunarodne suradnje, kao i globalizacija današnjeg svijeta, procesi su koji duboko zahvaćaju u područje od posebnog interesa za osobe s invaliditetom te ujedno pružaju i priliku za aktivni doprinos međunarodnim aktivnostima od strane država, kao i udruga osoba s invaliditetom te samih osoba s invaliditetom. Pri tome je od neprocjenjivog značaja neposredna razmjena iskustava osoba s invaliditetom, kao i dostignuća u nacionalnim praksama, a u svrhu stvaranja općeg dobra, solidarnosti i praktične koristi za osobe s invaliditetom.

Aktivnostima na međunarodnoj razini te aktivnom politikom na području usvajanja međunarodnih dokumenata koji se tiču osoba s invaliditetom, Republika Hrvatska nastoji održati korak s europskim krugom zemalja. Tome dodatno pridonosi i proces usklađivanja zakonodavstva sa stečevinom Europske unije i aktivno sudjelovanje u provedbi Akcijskog plana Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006.-2015. Uz osiguravanje navedene dinamike, bit će potrebno učiniti dodatne napore u boljoj prezentaciji vlastitih iskustava i dosega na ovom području, aktivnijem sudjelovanju hrvatskih stručnjaka u

međunarodnoj suradnji, kao i poboljšanju informiranosti osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj o stanju i načinu zaštite prava osoba s invaliditetom u svijetu.

CILJEVI

- poticati suradnju tijela državne uprave i organizacija civilnog društva na međunarodnoj razini u svrhu provedbe međunarodnih dokumenata od posebnog interesa za osobe s invaliditetom
- provoditi međunarodnu suradnju, uključujući međunarodne programe razvoja, uz pristupačnost osobama s invaliditetom
- olakšati međunarodnu razmjenu informacija, iskustava, programa izobrazbe i najboljih primjera iz prakse osobama s invaliditetom
- redovito izvješćivati o stanju ljudskih prava osoba s invaliditetom, sukladno Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom UN-a i Akcijskom planu Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006. - 2015.

MJERE

1. Pratiti usklađenost važećih zakona s preuzetim međunarodnim dokumentima od posebnog interesa za osobe s invaliditetom

Nositelj: Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija

Aktivnosti:

1. pratiti usklađenost važećih zakona s preuzetim međunarodnim dokumentima
2. predlagati izmjene i dopune odgovarajućih zakona

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. provedene izmjene i dopune zakona

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

2. Izraditi popis te prijevode svih međunarodnih dokumenata od posebnog interesa za osobe s invaliditetom te ih učiniti dostupnima u prilagođenim formatima

Nositelj: Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom

Sunositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija

Aktivnosti:

1. izraditi popis i prijevode međunarodnih dokumenata, te ustanoviti potrebe odnosno nakladu radi dostupnosti slijepim i gluhoslijepim osobama
2. tiskati u crnom tisku, na Braillevom pismu, uvećanim tiskom i u audio zapisu prema ustanovljenim potrebama odnosno u odgovarajućoj nakladi
3. izvršiti ravnomjernu distribuciju sukladno izraženim potrebama

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. izrađen popis i prijevodi međunarodnih dokumenata, te ustanovljene potrebe odnosno naklada radi dostupnosti slijepim i gluhoslijepim osobama
2. tiskani dokumenti u crnom tisku, na Braillevom pismu, uvećanim tiskom i snimljeni u audio zapisu prema ustanovljenim potrebama odnosno u odgovarajućoj nakladi
3. izvršena ravnomjerna distribucija sukladno izraženim potrebama

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

3. Podnositi izvješća o provedbi preuzetih obveza sukladno međunarodnim dokumentima

Nositelj: Ministarstvo obitelji branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstvo kulture, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo financija, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske

Aktivnosti:

1. osnovati međuresorne Radne skupine za izradu izvješća po Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom UN-a i Akcijskom planu Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006. - 2015. te Konvenciji o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena UN-a
2. izrađivati izvješća

Rokovi:

sukladno preuzetim obvezama

Indikatori provedbe:

1. osnovane međuresorne Radne skupine za izradu izvješća po Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom UN-a i Akcijskom planu Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006. - 2015. te Konvenciji o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena UN-a
2. izrađena izvješća

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

4. Izvješćivati Vijeće Europe o stanju ljudskih prava osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj

Nositelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Sunositelji: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske

Aktivnosti:

1. pratiti rad Vijeća Europe aktivnim sudjelovanjem u radnim tijelima
2. pratiti europsko zakonodavstvo o ljudskim pravima osoba s invaliditetom, te o tome izvješćivati nadležna tijela i udruge osoba s invaliditetom
3. izvješćivati Vijeće Europe o unapređivanju ljudskih prava osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj

Rokovi:

kontinuirano

Indikatori provedbe:

1. redovno sudjelovanje u radnim tijelima Vijeća Europe
2. osiguran kontinuitet izvješćivanja nadležnih tijela i udruga osoba s invaliditetom o europskom zakonodavstvu o ljudskim pravima osoba s invaliditetom
3. osigurano redovito izvješćivanje Vijeća Europe o unapređivanju ljudskih prava osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

5. Poticati i podržavati međunarodnu suradnju udruga osoba s invaliditetom

Nositelj: Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske

Sunositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

Aktivnost:

1. planirati sredstva za poticanje i podržavanje međunarodne suradnje udruga osoba s invaliditetom

Rok:

kontinuirano

Indikator provedbe:

1. osigurana sredstva za poticanje i podržavanje međunarodne suradnje udruga osoba s invaliditetom

Potrebna financijska sredstva:

Sredstva će se osigurati iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

3. ZAVRŠNE ODREDNICE

1. Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom zaduženo je za praćenje primjene postojećih propisa koji se odnose na osobe s invaliditetom i predlaganje mjera Vladi Republike Hrvatske za unapređivanje rada u tijelima koja u svojem djelokrugu i/ili nadležnosti imaju poslove u vezi zaštite osoba s invaliditetom i ostvarivanja njihovih prava; raspravljanje i davanje mišljenja o nacrtima zakona i drugih propisa koji su od interesa za unapređivanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom i njihovih obitelji, te predlaganje Vladi Republike Hrvatske i tijelima državne uprave promjene zakona i drugih propisa iz područja koja se odnose na osobe s invaliditetom; proučavanje, praćenje i predlaganje mjera u odnosu na međunarodne akte, osobito akte Vijeća Europe i Europske unije, iz područja položaja, zaštite i rehabilitacije osoba s invaliditetom, te davanje mišljenja u postupku njihovog donošenja i usvajanja; prikupljanje podataka o aktivnostima namijenjenim za osobe s invaliditetom koje se poduzimaju od strane tijela državne vlasti, ustanova, vjerskih zajednica, udruga i drugih organizacijskih oblika, te predlaganje mjera za njihovu djelotvorniju provedbu; prikupljanje podataka i proučavanje iskustava drugih zemalja u ostvarivanju prava osoba s invaliditetom te *usklađivanje i praćenje provedbe Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine*, kao i predlaganje učinkovitog izvršavanja planiranih mjera i aktivnosti.
2. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom određuju se koordinatorima provedbe Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine.
3. Tijela državne uprave na nacionalnoj razini, te na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna su provoditi mjere iz Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, u cilju unapređenja položaja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj.
4. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su izraditi lokalne strategije/programme u svrhu izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom.
5. Sva tijela državne uprave na nacionalnoj razini i na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna su, u roku 3 (tri) mjeseca nakon usvajanja, imenovati koordinate za provedbu mjera Nacionalne strategije.
6. Sva se resorna ministarstva zadužuju da, po donošenju ove Nacionalne strategije, upoznaju tijela i ustanove iz svog djelokruga s činjenicom njezina donošenja i svrhom donošenja, te da osiguraju njezinu dostupnost, kao i da poduzmu sve potrebne mjere radi njezine dosljedne primjene.
7. Sva tijela zadužena za provedbu mjera Nacionalne strategije obvezna su izraditi propise za provedbu mjera iz svoje nadležnosti i objaviti ih na svojim web stranicama.
8. Sva tijela zadužena za provedbu mjera Nacionalne strategije obvezna su do 31. siječnja svake godine dostaviti Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti izvješća o provedbi mjera iz svoje nadležnosti.
9. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti će do 1. travnja svake godine Vladi Republike Hrvatske dostaviti objedinjeno izvješće o provedbi mjera zadanih Nacionalnom strategijom.
10. Sva tijela zadužena za provedbu mjera ove Nacionalne strategije dužna su ih uvrstiti u svoje godišnje planove, te za svaku godinu osigurati sredstva iz državnog proračuna za njihovu provedbu.
11. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti će, u suradnji s Povjerenstvom Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom, u roku od 6 (šest)

mjeseci nakon usvajanja, tiskati Nacionalnu strategiju u crnom tisku, na Braillevom tisku ili u audio zapisu, te će je objaviti na web stranicama.

12. U slučaju promjene ustroja državnih tijela koja su nositelji mjera, ministarstvo nadležno za obitelj izvršit će, u roku od 3 (tri) mjeseca, promjenu nositelja mjera.
13. Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine objavit će se u «Narodnim novinama».

4. PRILOZI

Tablica 1.
PRIKAZ BROJA KORISNIKA I BROJA INTEGRIRANIH KORISNIKA U REDOVNI SUSTAV

USTANOVE	Broj korisnika	Broj (%) integriranih korisnika u redovni sustav
PREDŠKOLSKE USTANOVE	150.734	2.179 (1,45%)
REDOVNE OSNOVNE ŠKOLE (2004./05.)	392.963	9 133 (2,32%)
REDOVNE SREDNJE ŠKOLE (2006./07.)g.	187.695	2.766 (1,47 %)
VISOKA UČILIŠTA (2005./06.)	160.098	210 (0,13%)
UKUPNO		

Izvor: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Tablica 2.
OSOBE S INVALIDITETOM PREMA UZROKU INVALIDITETA, SPOLU I FIZIČKOJ AKTIVNOSTI, POPIS 2001.

	Spol	Ukupno	Fizička pokretljivost osoba s invaliditetom			
			sasvim pokretni	trajno ograničeno pokretni uz pomoć štapa, štaka ili hodalice	trajno ograničeno pokretni uz pomoć invalidskih kolica	trajno nepokretni
REPUBLIKA HRVATSKA	sv.	429.421	324.512	85.220	7.201	12.488
	m	245.897	198.528	38.928	3.768	4.673
	ž	183.524	125.984	46.292	3.433	7.815
Uzrok invaliditeta:						
Od rođenja	sv.	25.186	19.378	3.428	956	1.424
	m	13.335	10.609	1.527	503	696
	ž	11.851	8.769	1.901	453	728
Drugi svjetski rat i njegove posljedice	sv.	13.238	8.900	4.030	116	192
	m	10.556	7.229	3.099	84	144
	ž	2.682	1.671	931	32	48
Domovinski rat i njegove posljedice	sv.	45.763	41.193	4.046	357	167
	m	42.913	38.873	3.597	320	123
	ž	2.850	2.320	449	37	44
Invalid rada	sv.	109.104	94.988	13.179	425	512
	m	71.310	61.784	8.857	326	343
	ž	37.794	33.204	4.322	99	169

Bolest	sv.	197.410	132.066	51.913	4.387	9.044
	m	84.155	61.667	17.733	1.897	2.858
	ž	113.255	70.399	34.180	2.490	6.186
Prometna nesreća	sv.	18.411	13.768	3.943	413	287
	m	12.143	9.248	2.413	292	190
	ž	6.268	4.520	1.530	121	97
Ostalo	sv.	20.309	14.219	4.681	547	862
	m	11.485	9.118	1.702	346	319
	ž	8.824	5.101	2.979	201	543

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku, podatci Popisa stanovništva, kućanstava i stanova 31. ožujka 2001.

Tablica 3.
BROJ ZAPRIMLJENIH NALAZA O OSOBAMA S INVALIDITETOM

		UKUPNO
1. NALAZ I MIŠLJENJE I. i II. STUPANJSKOG TIJELA VJEŠTAČENJA IZ SOCIJALNE SKRBI		
1.1.	Centri socijalne skrbi – I. stupanjsko tijelo vještačenja	154.093
1.2.	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi – II. stupanjsko tijelo vještačenja	1247
	Ukupno	155.340
2. OBRAZAC O INVALIDITETU – ZDRAVSTVO		
2.1.	Školska medicina	1.523
2.2.	Primarna zdravstvena zaštita (opća medicina i zdravstvena zaštita dojenčadi i male djece)	4.317
2.3.	Specijalističko konzilijarna zdravstvena zaštita	208
2.4.	Posebne ustanove	2
	Ukupno	6.050
3. RJEŠENJA O PRAVIMA VOJNIH I CIVILNIH INVALIDA RATA		
3.1.	Uredi državne uprave RH, Službe društvene djelatnosti – I-stupanjsko tijelo vještačenja	11.585
3.2.	Grad Zagreb, Gradski ured za zdravstvo, rad i socijalnu skrb – I-stupanjsko tijelo vještačenja - Zagreb	1.405
3.3.	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi – II-stupanjsko tijelo vještačenja	16.615
3.4.	Presuda Upravnog Suda	79
	Ukupno	29.684
4. RJEŠENJA O OBLICIMA ODGOJA I OBRAZOVANJA UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU		
4.1.	Uredi državne uprave RH, Službe društvene djelatnosti – I-stupanjsko tijelo vještačenja	10.619
4.2.	Gradski ured za obrazovanje i šport Grada Zagreba – I-stupanjsko tijelo vještačenja	2.752

4.3.	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa – II.-stupanjsko tijelo vještačenja	26
4.4.	Presuda Upravnog Suda	
	Ukupno	13.397
<hr/>		
5.	MINISTARSTVO OBITELJI, BRANITELJA I MEĐUGENERACIJSKE SOLIDARNOSTI (kompjuterska baza podataka)	43.965
<hr/>		
6.	HRVATSKI ZAVOD ZA MIROVINSKO OSIGURANJE (kompjuterska baza podataka)	441.254
<hr/>		
7.	RJEŠENJA O ZNAKU PRISTUPAČNOSTI	
7.1.	Uredi državne uprave služba za gospodarstvo	11.226
	UKUPNO (1+2+3+4+5+6+7)	700.916

Izvor podataka: Hrvatski registar o osobama s invaliditetom
Stanje na dan: 21.12.2006.